

LEGE
cu privire la energetică*

nr. 174 din 21.09.2017

Republicat: Monitorul Oficial al R.Moldova nr.480-482/849 din 15.12.2023

Monitorul Oficial nr.364-370/620 din 20.10.2017

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE

[Articolul 1.](#) Obiectul legii

[Articolul 2.](#) Scopul legii și sfera de aplicare

[Articolul 3.](#) Noțiuni principale

Capitolul II
COMPETENȚE ADMINISTRATIVE. SUPRAVEGHEREA ENERGETICĂ
DE STAT. SUPRAVEGHEREA TEHNICĂ DE STAT ÎN
DOMENIUL SECURITĂȚII INDUSTRIALE

[Articolul 4.](#) Competența Guvernului

[Articolul 5.](#) Atribuțiile organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei

[Articolul 6.](#) Competența autorităților administrației publice locale

[Articolul 7.](#) Supravegherea energetică de stat și supravegherea tehnică de stat în domeniul securității industriale

Capitolul II¹
MECANISMUL DE GUVERNANȚĂ ENERGETICĂ
ȘI A ACȚIUNILOR CLIMATICE

[Articolul 7¹.](#) Mecanismul de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice

[Articolul 7².](#) Strategia de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung, planul național integrat privind energia și clima

[Articolul 7³.](#) Raportarea și evaluarea progreselor

[Articolul 7⁴.](#) Informarea și consultarea publică

Capitolul III
AUTORITATEA DE REGLEMENTARE

[Articolul 8.](#) Autoritatea de reglementare

[Articolul 9.](#) Administrarea Agenției. Organizarea activității Agenției

[Articolul 10.](#) Numirea directorilor și încetarea mandatului de director al Consiliului de administrație

[Articolul 11.](#) Bugetul și activitatea financiară a Agenției

[Articolul 12.](#) Atribuțiile Agenției

[Articolul 13.](#) Alte atribuții și drepturi ale Agenției în legătură cu reglementarea și monitorizarea activităților în sectoarele energiei

[Articolul 14.](#) Atribuțiile și drepturile Agenției în legătură cu supravegherea energetică de stat

[Articolul 14¹.](#) Atribuțiile Agenției la realizarea investigațiilor

[Articolul 15.](#) Controalele Agenției

[Articolul 16.](#) Transparența activității Agenției. Hotărârile și deciziile Agenției

[Articolul 17.](#) Expertiza juridică și înregistrarea de stat a actelor normative de reglementare ale Agenției

[Articolul 18.](#) Examinarea neînțelegerilor și a litigiilor dintre participanții la piețele energeticii

[Articolul 19.](#) Răspunderea pentru încălcarea legislației în domeniul energeticii

[Articolul 20.](#) Procedura de aplicare a sancțiunilor

Capitolul IV

ORGANIZAREA ȘI DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚILOR ÎN SECTOARELE ENERGETICII

[Articolul 21.](#) Principii de activitate

[Articolul 22.](#) Proprietatea în domeniul energeticii

[Articolul 23.](#) Raporturile juridice dintre întreprinderile energetice, dintre întreprinderile energetice și consumatori, utilizatorii de sistem

Capitolul V

EVIDENȚA ENERGIEI. RAPOARTELE STATISTICE ȘI TRANSPARENȚA

[Articolul 24.](#) Evidența energiei

[Articolul 25.](#) Rapoartele statistice

[Articolul 26.](#) Transparența

Capitolul VI

ASIGURAREA SECURITĂȚII LA FUNCȚIONAREA OBIECTELOR ENERGETICE ȘI PROTECȚIA LOR

[Articolul 27.](#) Zonele de protecție

[Articolul 28.](#) Protecția obiectelor energetice

[Articolul 29.](#) Formarea profesională

Capitolul VII

DEZVOLTAREA ȘI EXPLOATAREA OBIECTELOR DE INFRASTRUCTURĂ ENERGETICĂ DE IMPORTANȚĂ STRATEGICĂ

Abrogat

[Articolul 30.](#) *Abrogat*

[Articolul 31.](#) *Abrogat*

Capitolul VII¹

PROIECTELE CE ȘI PROIECTELE IR

[Articolul 31¹.](#) Statutul prioritar al proiectelor CE și al proiectelor IR. Principii generale

[Articolul 31².](#) Organizarea procesului de autorizare a proiectelor CE sau IR

[Articolul 31³.](#) Consultările publice în legătură cu implementarea proiectelor CE și a proiectelor IR

[Articolul 31⁴.](#) Analiza cost-beneficiu în sectoarele energeticii. Principii specifice privind investițiile în cadrul proiectelor CE cu impact transfrontalier

[Articolul 31⁵.](#) Depunerea și examinarea cererii de investiție

[Articolul 31⁶](#). Stimulente pentru proiectele CE

[Articolul 31⁷](#). Implementarea și monitorizarea proiectelor CE și a proiectelor IR

Capitolul VIII DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

[Articolul 32](#). Dispoziții finale și tranzitorii

[Anexă](#)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta lege transpune parțial:

– Regulamentul (UE) nr.2018/1999 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2018 privind guvernarea uniunii energetice și a acțiunilor climatice, de modificare a Regulamentelor (CE) nr.663/2009 și (CE) nr.715/2009 ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 94/22/CE, 98/70/CE, 2009/31/CE, 2009/73/CE, 2010/31/UE, 2012/27/UE și 2013/30/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 2009/119/CE și (UE) 2015/652 ale Consiliului și de abrogare a Regulamentului (UE) nr.525/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 328 din 21 decembrie 2018, în versiunea adaptată și aprobată prin Decizia Consiliului ministerial al Comunității Energetice nr. D/2021/14/MC-EnC;

– Regulamentul (UE) nr.347/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 aprilie 2013 privind liniile directe pentru infrastructurile energetice transeuropene, de abrogare a Deciziei nr.1364/2006/CE și de modificare a Regulamentelor (CE) nr.713/2009, (CE) nr.714/2009 și (CE) nr.715/2009, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 115 din 25 aprilie 2013, în versiunea adaptată și aprobată prin Deciziile Consiliului ministerial al Comunității Energetice nr. D/2015/09/MC-EnC și nr.2021/11/MC-EnC, considerând prevederile din Regulamentul (UE) 2022/869 privind liniile directe pentru infrastructurile energetice transeuropene, de modificare a Regulamentelor (CE) nr.715/2009, (UE) 2019/942 și (UE) 2019/943 și a Directivelor 2009/73/CE și (UE) 2019/944 și de abrogare a Regulamentului (UE) nr.347/2013.

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Obiectul legii

Prezenta lege stabilește cadrul juridic pentru organizarea, reglementarea și asigurarea funcționării eficiente și sigure a sectoarelor energeticii.

Articolul 2. Scopul legii și sfera de aplicare

(1) Prezenta lege are drept scop:

a) crearea cadrului juridic pentru organizarea și desfășurarea activităților în sectoarele energeticii în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, competitivitate, calitate și transparență;

b) instituirea condițiilor de bază necesare pentru asigurarea independenței autorității de reglementare;

c) reglementarea raporturilor juridice dintre întreprinderile energetice, dintre întreprinderile energetice și consumatori, utilizatorii de sistem, precum și dintre întreprinderile energetice și organele centrale de specialitate, alte autorități ale administrației publice centrale, autoritatea de reglementare, alte autorități publice, precum și autoritățile administrației publice locale;

d) crearea condițiilor necesare pentru limitarea activității de monopol, pentru liberalizarea piețelor energeticii, precum și pentru promovarea concurenței pe piețele energeticii;

e) instituirea principiilor de bază pentru asigurarea consumatorilor cu energie de calitate în condiții

echitabile, transparente și nediscriminatorii;

f) crearea cadrului juridic pentru asigurarea securității energetice a țării;

g) instituirea mecanismului de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice;

h) crearea cadrului normativ pentru facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică cu impact transfrontalier.

(2) Sub incidența prezentei legi intră:

a) organizarea și funcționarea autorității de reglementare, precum și condițiile de desfășurare a activității acesteia;

a¹) elaborarea documentelor de politici în domeniul energiei;

b) supravegherea energetică de stat;

c) organizarea și desfășurarea activităților în sectoarele energiei;

d) evidența energiei;

e) securitatea și protecția obiectelor energetice;

e¹) dezvoltarea proiectelor de interes comun în cadrul Comunității Energetice, precum și a proiectelor de interes reciproc;

f) protecția consumatorilor.

(3) În scopul implementării spațiilor de testare inovativă în materie de reglementare în domeniul energiei, titularul unei hotărâri de aprobare beneficiază de derogări de la aplicarea prevederilor prezentei legi, cu respectarea procedurilor prevăzute de legislația cu privire la spațiile de testare inovativă în materie de reglementare în domeniul energiei, precum și cu asigurarea protecției și a siguranței populației.

[Art.2 completat prin Legea nr.225 din 31.07.2024, în vigoare 05.10.2024]

Articolul 3. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

consumator – consumator final de energie electrică, de gaze naturale, consumator de energie termică, consumator de alte tipuri de energie;

dezvoltator al proiectului– dezvoltator al proiectului de infrastructură energetică, care poate fi:

a) operator al sistemului de transport, operator al sistemului de distribuție sau alt operator ori investitor, care elaborează un proiect de interes comun în cadrul Comunității Energetice sau un proiect de interes reciproc între Republica Moldova și un stat membru al Uniunii Europene;

b) persoană care, în temeiul unui contract de reprezentare, a fost împuternicită să reprezinte fie un grup format din operatorii sistemelor de transport, din operatorii sistemelor de distribuție sau din alți operatori ori investitori, fie un grup mixt, format din persoanele respective, și care are capacitatea de a-și asuma obligații juridice și obligații financiare în numele membrilor grupului care au semnat contractul de reprezentare;

distribuitor de energie termică – unitate termoenergetică ce desfășoară activitatea de distribuție a energiei termice în condițiile prezentei legi și ale [Legii nr.92/2014](#) cu privire la energia termică și promovarea cogenerării;

echipament de măsurare – aparat sau sistem destinat măsurării cantității de energie produsă, exportată, importată, transportată, distribuită, stocată, furnizată și/sau comercializată, care este legalizat și verificat metrologic;

energetică – ramură a economiei naționale care include următoarele sectoare: electroenergetic, termoenergetic, de gaze naturale, de produse petroliere și de combustibil solid și lichid;

energie – orice tip de produs energetic, combustibilii, energia electrică, energia termică, energia din surse regenerabile sau orice alt tip de energie;

infrastructură energetică– echipamente sau instalații fizice, care se încadrează în categoriile de infrastructuri energetice prevăzute în anexă, amplasate în Republica Moldova sau care fac legătura dintre Republica Moldova și alte state părți ale Comunității Energetice și/sau dintre Republica Moldova și statele membre ale Uniunii Europene;

întreprindere energetică – persoană fizică sau persoană juridică, înregistrată în modul stabilit în

Republica Moldova în calitate de întreprindere, care desfășoară cel puțin una dintre activitățile reglementate prin [Legea nr.107/2016](#) cu privire la energia electrică, [Legea nr.108/2016](#) cu privire la gazele naturale, [Legea nr.92/2014](#) cu privire la energia termică și promovarea cogenerării, [Legea nr.10/2016](#) privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile și prin [Legea nr.461/2001](#) privind piața produselor petroliere (în continuare – *legi sectoriale*);

laborator electrotehnic – laborator autorizat de organul supravegherii energetice de stat, care are dreptul de a efectua măsurări și încercări profilactice și de reglare-recepție în rețelele și instalațiile electrice;

obiecte energetice – instalații de producere, centrale electrice, centrale termice, rețele, instalații, utilaje, mecanisme, echipamente și aparate, care, împreună cu clădirile și spațiile în care sunt instalate, se utilizează pentru explorarea, extragerea, rafinarea, producerea, transportul, distribuția, stocarea și/sau comercializarea energiei;

obiectivele Comunității Energetice privind energia și clima pentru 2030 – atingerea unor valori, calculate în baza Țintelor și a obiectivelor stabilite la nivelul fiecărui stat parte a Comunității Energetice, după cum urmează:

– reducerea minimă, la nivel intern, față de anul 1990, a emisiilor de gaze cu efect de seră la nivelul întregii economii, care trebuie realizată până la finele anului 2030;

– atingerea ponderii minime a energiei obținute din surse regenerabile consumate în Comunitatea Energetică – în 2030;

– realizarea obiectivului principal minim privind îmbunătățirea eficienței energetice – în 2030;

– realizarea altor obiective ulterioare;

operator de sistem – operator al sistemului de transport, operator al sistemului de distribuție din sectorul electroenergetic, operator al sistemului de transport, operator al sistemului de distribuție din sectorul gazelor naturale, care dețin licență pentru desfășurarea activităților respective în conformitate cu [Legea nr.107/2016](#) cu privire la energia electrică și [Legea nr.108/2016](#) cu privire la gazele naturale;

politici și măsuri – totalitatea instrumentelor care contribuie la realizarea obiectivelor stabilite în planul național integrat privind energia și clima și/sau la realizarea angajamentelor asumate în temeiul art.4 alin.(2) lit.a) și b) din Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite cu privire la schimbarea climei, ratificată prin [Hotărârea Parlamentului nr.404/1995](#), instrumente care le pot include pe cele care nu au ca obiectiv principal limitarea și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră sau modificarea sistemului energetic;

proiect de interes comun în cadrul Comunității Energetice (proiect CE) – proiect necesar pentru realizarea traseelor și a obiectivelor în domeniile prioritare privind infrastructura energetică, prevăzute în anexă, și care este inclus în lista proiectelor Comunității Energetice, aprobată de Consiliul ministerial al Comunității Energetice;

proiect de interes reciproc (proiect IR) – proiect promovat de Uniunea Europeană în cooperare cu state terțe în temeiul scrisorilor de susținere din partea guvernelor statelor direct afectate sau în temeiul altor acorduri, care vizează instalații ce se încadrează într-una dintre categoriile de infrastructură energetică prevăzute la pct.1 lit.a), la pct.3 lit.a) sau la pct.5 lit.a) ori c) din anexă, care contribuie la realizarea obiectivelor Uniunii Europene privind energia și clima pentru 2030 și a obiectivului privind neutralitatea climatică pentru 2050 și care este inclus în lista proiectelor Uniunii Europene;

punere în funcțiune – dare în exploatare a unei instalații energetice după realizarea acesteia conform proiectului.

Capitolul II

COMPETENȚE ADMINISTRATIVE. SUPRAVEGHEREA ENERGETICĂ DE STAT. SUPRAVEGHEREA TEHNICĂ DE STAT ÎN DOMENIUL SECURITĂȚII INDUSTRIALE

Articolul 4. Competența Guvernului

(1) Pentru asigurarea funcționării și dezvoltării sectoarelor energeticii, Guvernul:

a) stabilește politica de stat în domeniul energeticii și direcțiile prioritare de dezvoltare ale acestuia;

b) aprobă strategia energetică și documentele de politici prevăzute la art.7², prin derogare de la art.24 alin.(5) din [Legea nr.100/2017](#) cu privire la actele normative;

c) aprobă programele de stat de dezvoltare în domeniul energiei, conform competențelor;

d) creează premisele și condițiile necesare pentru dezvoltarea și funcționarea eficientă și durabilă a sectoarelor energiei;

e) asigură securitatea energetică a statului;

f) aprobă planurile de acțiuni pentru situații excepționale în conformitate cu legile sectoriale;

g) stabilește cantitatea minimă obligatorie a rezervelor de combustibil, necesară centralelor electrice și termice care utilizează combustibil fosil;

h) promovează interesele sectoarelor energiei pe plan internațional;

i) promovează cooperarea regională și internațională în sectoarele energiei.

(2) Pentru asigurarea dezvoltării durabile a sectoarelor energiei, precum și pentru consolidarea securității energetice naționale, Guvernul este în drept să creeze fonduri speciale sau fonduri investiționale.

(3) Guvernul exercită și alte atribuții stabilite în prezenta lege și în legile sectoriale.

Articolul 5. Atribuțiile organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei

(1) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei (în continuare – *organ central de specialitate în domeniul energiei*) are următoarele atribuții:

a) elaborează și promovează politica de stat în domeniul energiei;

a¹) elaborează și promovează proiectul regulamentului privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice;

a²) elaborează și promovează proiectul strategiei energetice și al planului național integrat privind energia și clima;

b) elaborează balanța energetică de perspectivă a statului și o publică pe pagina sa web oficială;

c) elaborează programele de stat de dezvoltare în domeniul energiei;

d) elaborează și promovează actele legislative și normative în domeniul energiei, inclusiv în contextul armonizării legislației naționale cu cea a Uniunii Europene;

e) monitorizează implementarea strategiei energetice și a planului național integrat privind energia și clima, a programelor de stat de dezvoltare și de investiții în domeniul energiei, elaborează raportul național integrat privind energia și clima prevăzut la art.7³;

e¹) monitorizează implementarea actelor normative în domeniul energiei;

f) asigură securitatea energetică a statului prin monitorizarea și coordonarea procesului de dezvoltare și de bună funcționare a obiectelor energetice;

g) promovează, în limitele competenței, cooperarea regională și internațională în domeniul energiei, inclusiv privind procurările strategice de energie, atragerea investițiilor, extinderea interconexiunilor și integrarea piețelor din sectoarele energiei ale Republicii Moldova în piețele regionale și internaționale;

h) administrează proprietatea de stat în domeniul energiei.

i) – *abrogată*.

(1¹) La elaborarea regulamentului prevăzut la alin.(1) lit.a¹), organul central de specialitate în domeniul energiei colaborează cu organul central de specialitate al administrației publice pentru resurse naturale și mediu, cu alte autorități competente.

(2) Organul central de specialitate în domeniul energiei exercită și alte atribuții stabilite în prezenta lege și în legile sectoriale.

Articolul 6. Competența autorităților administrației publice locale

(1) Autoritățile administrației publice locale contribuie la asigurarea fiabilă și eficientă a consumatorilor din localitate cu energie.

(2) De competența autorităților administrației publice locale sunt următoarele:

- a) construirea obiectelor energetice cu destinație locală, inclusiv a sistemului de iluminat public;
  - b) soluționarea problemelor privind atribuirea terenurilor pentru construcția și exploatarea obiectelor energetice;
  - c) transmiterea în folosință operatorilor de sistem, distribuitorilor de energie termică a terenurilor necesare pentru construcția și amplasarea, inclusiv pentru reconstrucție și reamplasare, a rețelelor electrice de transport și/sau de distribuție, a rețelelor de transport și/sau de distribuție a gazelor naturale, a rețelelor termice, precum și pentru exploatarea, întreținerea, reabilitarea sau modernizarea acestora;
  - d) alocarea de resurse financiare, în limitele bugetelor locale, pentru dezvoltarea sistemului de aprovizionare cu energie a consumatorilor din localitate, precum și a sistemului de iluminat public;
  - e) coordonarea lucrărilor de lichidare a consecințelor situațiilor excepționale la obiectele energetice;
  - f) acordarea, în limitele bugetelor locale, consumatorilor din localitate a compensațiilor pentru achitarea plăților pentru energie;
  - g) asigurarea exploatării, întreținerii, reabilitării, modernizării, construcției și, după caz, a reconstrucției obiectelor energetice care se află în proprietatea publică sau privată a unităților administrativ-teritoriale.
- (3) Autoritățile administrației publice locale exercită și alte atribuții stabilite în prezenta lege și în legile sectoriale.

Articolul 7. Supravegherea energetică de stat și supravegherea tehnică de stat în domeniul securității industriale

(1) Supravegherea energetică de stat se asigură de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică.

(2) Supravegherea tehnică de stat în domeniul securității industriale se efectuează de Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică în modul și în condițiile stabilite de [Legea nr.151/2022](#) privind funcționarea în condiții de siguranță a obiectivelor industriale și a instalațiilor tehnice potențial periculoase.

Capitolul II¹

MECANISMUL DE GUVERNANȚĂ ENERGETICĂ ȘI A ACȚIUNILOR CLIMATICE

Articolul 7¹. Mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice

(1) Mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice reprezintă cadrul normativ și instituțional de bază în domeniul energiei și al climei, necesar pentru o guvernare fiabilă, favorabilă incluziunii, eficientă din punctul de vedere al costurilor, transparentă și previzibilă, care să asigure atingerea țintelor și a obiectivelor privind energia și clima, stabilite în documentele de politici prevăzute la art.7², precum și monitorizarea măsurilor întreprinse și a progreselor înregistrate în acest sens, în conformitate cu prezenta lege și cu regulamentul privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice, aprobat de către Guvern.

(2) Mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice se instituie pentru:

a) a pune în aplicare politicile și măsurile stabilite pentru a se asigura, în special pentru prima perioadă din 2025–2030 și în concordanță cu obiectivele Comunității Energetice privind energia și clima pentru 2030, realizarea țintelor și a obiectivelor naționale privind energia și clima, precum și a angajamentelor pe termen lung privind emisiile de gaze cu efect de seră, elaborate în conformitate cu Acordul de la Paris, ratificat prin [Legea nr.78/2017](#), și stabilite în conformitate cu Tratatul de constituire a Comunității Energetice la care Republica Moldova a aderat prin [Legea nr.117/2009](#) (în continuare – *Tratatul Comunității Energetice*);

b) a stimula cooperarea la nivel internațional, regional și național în vederea asigurării realizării țintelor și a obiectivelor naționale privind energia și clima;

c) a asigura realizarea unei raportări actualizate, transparente, exacte, coerente, comparabile și complete;

d) a contribui la crearea unui cadru normativ cert și predictibil și a unui mediu investițional sigur,

precum și pentru a susține utilizarea tuturor oportunităților de dezvoltare economică, de atragere a investițiilor, de creare a locurilor de muncă și de coeziune socială;

e) a asigura că publicul larg beneficiază de posibilități efective de a participa la elaborarea documentelor de politici prevăzute la art.7².

(3) Mecanismul de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice se bazează pe strategia de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung, pe planul național integrat privind energia și clima, pe raportul național integrat privind energia și clima, pe alte rapoarte elaborate conform legislației cu privire la instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice.

(4) Mecanismul de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice se aplică în raport cu cinci dimensiuni ale Uniunii Energetice în domeniu: securitatea energetică, piața de energie internă, eficiența energetică, decarbonizarea și cercetarea, inovarea și competitivitatea.

(5) Organul central de specialitate în domeniul energiei, organul central de specialitate al administrației publice pentru resurse naturale și mediu și structurile subordonate acestora fac parte din mecanismul de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice.

(6) Organul central de specialitate în domeniul energiei, organul central de specialitate al administrației publice pentru resurse naturale și mediu și structurile subordonate acestora colaborează prin schimb de informații și date, atât la etapa elaborării documentelor de politici prevăzute la art.7², cât și la cea a monitorizării și raportării implementării documentelor respective la nivel național, precum și în legătură cu respectarea obligațiilor internaționale ale Republicii Moldova. Schimbul respectiv de informații și date se efectuează gratuit, cu respectarea prevederilor capitolului VII din [Legea nr.93/2017](#) cu privire la statistica oficială.

(7) Cerințele obligatorii privind termenele, structura și formatul, cuprinsul, baza analitică, politicile și măsurile, ipotezele, parametrii și metodologiile utilizate la elaborarea și modificarea strategiei de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung, a planului național integrat privind energia și clima se stabilesc în regulamentul privind mecanismul de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice, aprobat de către Guvern.

Articolul 7². Strategia de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung, planul național integrat privind energia și clima

(1) Strategia de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung contribuie la realizarea angajamentelor asumate de către Republica Moldova în conformitate cu Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite cu privire la schimbarea climei, ratificată prin [Hotărârea Parlamentului nr.404/1995](#), și Acordul de la Paris, ratificat prin [Legea nr.78/2017](#), precum și a angajamentelor asumate de către Republica Moldova în conformitate cu Tratatul Comunității Energetice.

(2) Strategia de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung se elaborează de către organul central de specialitate al administrației publice pentru resurse naturale și mediu, în termenele stabilite la nivelul Comunității Energetice și cu respectarea prevederilor regulamentului privind mecanismul de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice, aprobat de către Guvern.

(3) Planul național integrat privind energia și clima (în continuare – *PNIEC*) determină obiectivele naționale pentru fiecare dintre cele cinci dimensiuni indicate la art.7¹ alin.(4), precum și politicile și măsurile corespunzătoare necesare realizării obiectivelor respective.

(4) PNIEC-ul constituie documentul principal de planificare strategică în domeniu, aprobat de către Guvern, la care sunt ajustate alte planuri sectoriale. PNIEC-ul este conform cu strategia de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung și se elaborează în termenele stabilite la nivelul Comunității Energetice, cu respectarea cerințelor stabilite de prezenta lege și de regulamentul privind mecanismul de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice, aprobat de către Guvern.

(5) Pentru a asigura realizarea obiectivelor și a contribuțiilor stabilite în PNIEC, organul central de specialitate în domeniul energiei, la etapa elaborării PNIEC-ului, colaborează cu instituțiile competente din statele părți ale Comunității Energetice, precum și din statele membre ale Uniunii Europene.

(6) La etapa elaborării PNIEC-ului, proiectul acestuia se consultă cu Secretariatul Comunității

Energetice, în termenele stabilite în regulamentul privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice, aprobat de către Guvern. Pentru a facilita integrarea pieței și elaborarea de politici și măsuri avantajoase, în perioada dintre termenul-limită pentru prezentarea proiectului PNIEC-ului și termenul-limită pentru prezentarea versiunii finale a PNIEC-ului către Secretariatul Comunității Energetice, organul central de specialitate în domeniul energiei prezintă Comitetului pentru Energie și Climă al Comunității Energetice părțile relevante din proiectul PNIEC-ului.

(7) Organul central de specialitate al administrației publice pentru resurse naturale și mediu și organul central de specialitate în domeniul energiei colaborează în vederea elaborării documentelor de politici prevăzute la alin.(1) și (3), precum și a evaluărilor de impact asupra mediului, conform competențelor.

Articolul 7³. Raportarea și evaluarea progreselor

(1) Organul central de specialitate în domeniul energiei elaborează, în coordonare cu alte autorități publice, și prezintă Secretariatului Comunității Energetice, o dată la doi ani, un raport cu privire la implementarea PNIEC-ului, denumit Raport național integrat privind energia și clima (în continuare – *RNIEC*).

(2) *RNIEC*-ul conține informații cu privire la implementarea PNIEC-ului pentru fiecare dintre cele cinci dimensiuni indicate la art.7¹ alin.(4) și include următoarele elemente:

a) informații cu privire la progresele înregistrate în realizarea țintelor și a obiectivelor, a contribuțiilor, stabilite în PNIEC, precum și cu privire la finanțarea și punerea în aplicare a politicilor și a măsurilor necesare îndeplinirii acestora;

b) raportarea integrată privind energia regenerabilă;

c) raportarea integrată privind eficiența energetică;

d) raportarea integrată privind securitatea energetică;

e) raportarea integrată privind piețele interne de energie;

f) raportarea integrată privind sărăcia energetică;

g) raportarea integrată privind cercetarea, inovarea și competitivitatea.

(3) *RNIEC*-ul conține informații cu privire la acțiunile întreprinse la nivel național de adaptare la schimbările climatice, suportul financiar și tehnologic, precum și cu privire la politicile și măsurile, prognozele referitoare la emisiile antropice din surse și rețineri prin sechestrare de către absorbantii a gazelor cu efect de seră, incluse în rapoartele elaborate în temeiul legislației cu privire la instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice.

(4) Alte cerințe cu privire la elaborarea *RNIEC*-ului se stabilesc în regulamentul privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice, aprobat de Guvern.

(5) Organul central de specialitate în domeniul energiei colaborează, în special prin schimb reciproc și continuu de informații și date, cu organul central de specialitate al administrației publice pentru resurse naturale și mediu în vederea elaborării *RNIEC*-ului.

Articolul 7⁴. Informarea și consultarea publică

(1) Organul central de specialitate în domeniul energiei asigură informarea publicului larg, precum și a instituțiilor interesate privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice și stabilește acestora un termen de cel puțin 15 zile lucrătoare pentru a se informa, pentru a participa la consultările publice și pentru a-și exprima opiniile cu privire la documentele de politici elaborate și supuse consultărilor publice.

(2) Informațiile corespunzătoare se pun la dispoziția publicului larg cu titlu gratuit, prin intermediul mass-mediei naționale, și se publică pe pagina web oficială a organului central de specialitate în domeniul energiei, cu respectarea prevederilor actelor normative în domeniul asigurării accesului la informațiile de interes public.

(3) Organul central de specialitate în domeniul energiei asigură participarea efectivă a publicului larg la elaborarea și consultarea proiectului PNIEC-ului și îl supune consultărilor publice, în conformitate

cu actele normative în domeniul transparenței în procesul decizional și al elaborării documentelor de politici, precum și cu respectarea principiilor specifice stabilite în regulamentul privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice, aprobat de Guvern.

(4) Organul central de specialitate în domeniul energiei desfășoară consultări publice pe mai multe niveluri pe tema energiei și climei, în cadrul cărora autoritățile administrației publice locale, organizațiile societății civile, comunitatea de afaceri, investitorii, alte părți interesate și publicul larg să poată participa activ și discuta diferite scenarii preconizate pentru politicile și măsurile privind energia și clima, inclusiv pentru cele pe termen lung, și să evalueze progresele înregistrate.

Capitolul III **AUTORITATEA DE REGLEMENTARE**

Articolul 8. Autoritatea de reglementare

(1) Autoritatea investită cu competențe de reglementare și de monitorizare a activităților din sectoarele energiei este Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (în continuare – *Agenție*).

(2) Agenția este autoritate de reglementare cu statut de persoană juridică, este independentă în raport cu alte autorități și organe publice ori în raport cu alte entități publice sau private, are cont bancar și/sau cont de plăți propriu și ștampilă cu denumirea sa.

(3) Nicio decizie sau măsură luată de Guvern, de organele centrale de specialitate, alte autorități ale administrației publice centrale, de autoritățile de reglementare, de alte autorități publice sau de autoritățile administrației publice locale nu poate restrânge independența funcțională și financiară a Agenției și nu poate împiedica îndeplinirea de către Agenție a atribuțiilor stabilite prin prezenta lege și prin legile sectoriale.

(4) Agenția este instituită, administrată și își desfășoară activitatea în conformitate cu prezenta lege, legile sectoriale și Regulamentul de organizare și funcționare a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică. Agenția se lichidează doar prin lege, adoptată în acest scop, și cu condiția preluării atribuțiilor acesteia de alte autorități independente.

(5) Agenția își exercită atribuțiile în mod independent, cu respectarea principiilor de obiectivitate, imparțialitate, transparență și nediscriminare.

(6) Directorii Consiliului de administrație al Agenției și personalul Agenției, la îndeplinirea atribuțiilor ce le revin, acționează în mod independent de orice interes de pe piețele reglementate, nu solicită și nu acceptă instrucțiuni din partea Guvernului, a organelor centrale de specialitate, a altor autorități ale administrației publice centrale, din partea autorităților de reglementare, a Parlamentului, a altor autorități publice sau din partea autorităților administrației publice locale.

(7) Nicio prevedere menită să asigure independența Agenției nu poate fi interpretată în sensul excluderii Agenției de sub controlul parlamentar exercitat în modul și în limitele stabilite de prezenta lege, precum și de sub controlul judiciar.

(8) Regulamentul de organizare și funcționare a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică (în continuare – *Regulamentul Agenției*) se aprobă de Parlament.

Articolul 9. Administrarea Agenției. Organizarea activității Agenției

(1) Agenția este condusă de un Consiliu de administrație format din 5 directori care exercită funcții de demnitate publică. Directorii Consiliului de administrație al Agenției (în continuare – *Consiliu de administrație*) sunt numiți în funcție în conformitate cu prezenta lege.

(2) Directorii Consiliului de administrație beneficiază de toate drepturile, privilegiile și garanțiile conferite prin prezenta lege, [Legea nr.199/2010](#) cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică și au următoarele obligații:

a) să ia decizii și să acționeze în limitele legii, să fie imparțiali și să acționeze în mod independent, în interes public, fără a solicita sau accepta instrucțiuni de la persoane terțe, inclusiv de natură politică;

b) să nu divulge informații oficiale cu accesibilitate limitată, obținute în cadrul sau în legătură cu exercitarea mandatului;

c) să nu desfășoare alte activități remunerate, cu excepția celor din domeniul didactic și științific. Se interzice unui director al Consiliului de administrație să desfășoare activități didactice sau științifice dacă acestea sunt finanțate, direct sau indirect, de întreprinderile energetice reglementate de Agenție în conformitate cu prezenta lege și legile sectoriale;

d) să depună declarația de avere și interese personale în conformitate cu [Legea nr.133/2016](#) privind declararea averii și a intereselor personale;

e) să respecte legislația muncii, Regulamentul Agenției, Codul de etică și conduită profesională al Agenției, precum și alte regulamente interne ale Agenției.

(3) La întreprinderile energetice a căror activitate este reglementată de Agenție în conformitate cu prezenta lege și legile sectoriale, directorii Consiliului de administrație nu sunt în drept:

a) să desfășoare activități remunerate ori să obțină alte avantaje;

b) să dețină acțiuni ale acestei întreprinderi;

c) să obțină câștiguri materiale, inclusiv financiare;

d) să faciliteze angajarea proprie sau angajarea altor persoane.

(4) Consiliul de administrație organizează activitatea Agenției în conformitate cu prezenta lege, Regulamentul Agenției și regulamentele interne aprobate de Consiliul de administrație.

(5) Consiliul de administrație exercită următoarele atribuții:

a) aprobă planul anual de activitate al Agenției;

b) aprobă regulamentul privind angajarea personalului Agenției, Codul de etică și conduită profesională al Agenției, precum și alte regulamente interne;

c) aprobă structura organizatorică, statele de personal, funcțiile, competențele, modul de remunerare a personalului Agenției, precum și condițiile de muncă ale acestuia;

d) organizează activitatea Agenției și stabilește modul de coordonare a activității subdiviziunilor structurale ale acesteia;

e) aprobă ordinea de zi a ședințelor Consiliului de administrație;

f) aprobă procedurile interne de elaborare a actelor normative de reglementare în domeniul energiei;

g) aprobă actele normative de reglementare în domeniul energiei, prețurile reglementate, tarifele reglementate, planurile de dezvoltare, planurile de investiții și adoptă alte hotărâri în conformitate cu prezenta lege și legile sectoriale;

h) adoptă hotărâri cu privire la eliberarea, prelungirea, reperfectarea, suspendarea, reluarea valabilității sau retragerea licențelor, a autorizațiilor;

i) examinează rezultatele privind monitorizarea activității întreprinderilor energetice;

j) stabilește direcțiile de colaborare ale Agenției pe plan național și internațional;

k) aprobă rapoartele de activitate ale Agenției;

l) exercită alte atribuții stabilite în prezenta lege și în legile sectoriale.

(6) Regulamentul Agenției, Codul de etică și conduită profesională al Agenției, precum și alte regulamente interne se publică pe pagina web oficială a Agenției.

(7) Consiliul de administrație este în drept să decidă cu privire la crearea unui consiliu de experți. Modul de constituire și atribuțiile consiliului de experți se stabilesc printr-un regulament aprobat de Consiliul de administrație.

(8) Directorii Consiliului de administrație își exercită atribuțiile și beneficiază de drepturi egale în conformitate cu prezenta lege, legile sectoriale și Regulamentul Agenției. Directorii Consiliului de administrație reprezintă Agenția în raporturile cu terții și examinează reclamațiile și sesizările parvenite în adresa Agenției în modul stabilit de Consiliul de administrație.

(9) Directorul general îndeplinește suplimentar următoarele atribuții:

a) convoacă ședințele Consiliului de administrație din oficiu sau la solicitarea a cel puțin doi directori ai Consiliului de administrație;

b) organizează și prezidează ședințele Consiliului de administrație și propune ordinea de zi a acestora;

c) angajează personalul Agenției, cu acordul unui membru al Consiliului de administrație, în

conformitate cu regulamentul aprobat de Consiliul de administrație, în baza unor cerințe și criterii de calificare, aplicate în mod clar, rezonabil, transparent și nediscriminatoriu, și semnează contractele individuale de muncă;

d) modifică, suspendă și desface contractele individuale de muncă, aplică sancțiuni disciplinare personalului Agenției și îndeplinește alte funcții ale angajatorului stabilite în legislația muncii;

e) semnează documentele financiare și bancare ale Agenției, contractează terții pentru prestarea serviciilor Agenției și poartă răspundere pentru activitatea economico-financiară a Agenției;

f) asigură pregătirea și perfecționarea cadrelor, organizează dotarea tehnico-materială a Agenției;

g) reprezintă Agenția în raporturile cu Guvernul, Parlamentul și alte autorități publice;

h) exercită alte atribuții stabilite în prezenta lege și în legile sectoriale.

(10) Directorul general este în drept să delege, parțial sau integral, unuia dintre directorii Consiliului de administrație atribuțiile sale pe perioada absenței.

Articolul 10. Numirea directorilor și încetarea mandatului de director al Consiliului de administrație

(1) Directorii Consiliului de administrație sunt numiți în funcție de către Parlament, pe bază de concurs.

(2) Concursul de selectare a directorilor se organizează de către comisia parlamentară de profil și se desfășoară în mod public. Inițierea procedurii de desfășurare a concursului are loc prin publicarea, pe pagina web oficială a Parlamentului, precum și în cel puțin trei surse ale mass-mediei naționale, a unui anunț privind organizarea concursului. Anunțul respectiv se va publica cu cel puțin o lună înainte de termenul-limită stabilit pentru primirea cererilor de participare la concurs și va conține în mod obligatoriu cerințele față de candidați, criteriile de selectare, lista documentelor confirmative pe care candidații trebuie să le prezinte, termenul-limită de prezentare a cererilor, alte cerințe relevante, inclusiv cu privire la procedura de desfășurare a concursului. În cazul în care pentru fiecare loc vacant anunțat pentru concurs nu există cel puțin doi candidați, se organizează un concurs repetat. În cadrul probei interviului, membrii comisiei adresează un set de întrebări identice fiecărui candidat la ocuparea funcției de director, cu posibilitatea adresării și a unor întrebări de clarificare. Comisia asigură ca niciun candidat să nu cunoască întrebările înainte de proba interviului. Înregistrarea video a probei interviului se publică pe pagina web oficială a Parlamentului după finalizarea acesteia. În cazul în care pentru fiecare loc vacant anunțat pentru concurs nu există cel puțin doi candidați, se organizează concurs repetat.

(3) Evaluarea candidaților înscriși se efectuează de comisia parlamentară de profil. Pentru participare la ședințele comisiei, în calitate de membri observatori fără drept de vot, pot fi invitați reprezentanți ai Guvernului, mediului academic de profil, Secretariatului Comunității Energetice, Delegației Uniunii Europene și experți în domeniul energiei care își desfășoară activitatea pe plan național și internațional.

(4) După evaluare, comisia parlamentară de profil propune Parlamentului candidații desemnați.

(5) Candidatul la funcția de director al Consiliului de administrație trebuie să întrunească cumulativ următoarele cerințe:

a) să dețină cetățenia Republicii Moldova;

b) să dețină studii superioare în domeniul tehnic, economic, financiar sau juridic. La desemnarea candidaților se ia în considerare deținerea titlurilor științifice și experiența de muncă și/sau de cercetare de cel puțin 10 ani în domeniile menționate, dintre care cel puțin 3 ani de experiență în funcții de conducere în cadrul instituțiilor publice, al organizațiilor societății civile, al organizațiilor internaționale sau al întreprinderilor din sectoarele reglementate de Agenție;

c) nu este supusă unei măsuri de ocrotire judiciară sub forma tutelei;

d) să se bucure de o reputație ireproșabilă;

e) să cunoască limba română și limba engleză;

f) să nu fie membru al vreunui partid politic la momentul depunerii cererii de participare la concurs.

(6) Se consideră că nu are o reputație ireproșabilă în sensul alin.(5) și nu poate candida la funcția de director al Consiliului de administrație persoana:

a) care are antecedente penale;

b) care este privată de dreptul de a ocupa anumite funcții, ca pedeapsă principală sau complementară, printr-o hotărâre judecătorească definitivă;

c) în privința căreia s-a constatat, printr-un act definitiv, încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților sau al restricțiilor;

d) în privința căreia există o hotărâre irevocabilă a instanței de judecată prin care s-a dispus confiscarea averii;

e) în privința căreia există interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, ce derivă dintr-un act de constatare al Autorității Naționale de Integritate.

(7) După numirea în funcție, în termen de 30 de zile, directorul Consiliului de administrație este obligat să semneze o declarație pe propria răspundere, indicând întrunirea cerințelor stabilite la alin.(5) din prezentul articol, la art.9 alin.(2) și (3), precum și lipsa oricăror interese ce ar putea fi considerate susceptibile de a-i prejudicia independența în luarea deciziilor. Declarațiile pe propria răspundere se publică pe pagina web oficială a Agenției.

(8) Mandatul unui director al Consiliului de administrație este de 6 ani. Niciunul dintre directorii Consiliului de administrație nu este în drept să dețină funcția de director mai mult de 12 ani.

(9) În cazul în care mandatele directorilor Consiliului de administrație încetează în același timp, prin derogare de la alin.(8), la prima desemnare, directorii Consiliului de administrație sunt numiți de Parlament după cum urmează: un director – pe un termen de 6 ani, doi directori – pe un termen de 4 ani, ceilalți doi – pe un termen de 2 ani.

(10) Dacă termenul regulamentar de exercitare a mandatului de director al Consiliului de administrație a expirat, iar succesorul său nu a fost numit de Parlament, directorul Consiliului de administrație continuă să-și exercite mandatul până la numirea de către Parlament a succesorului său.

(11) Parlamentul, la propunerea Președintelui Parlamentului, investește în funcția de director general unul dintre directorii Consiliului de administrație aflați în exercițiu sau selectați prin concursul respectiv, ținând cont de experiența acestora în sectoarele reglementate de Agenție și în funcția de conducere. Investirea directorului în exercițiu în funcția de director general nu prelungește durata mandatului acestuia, iar după investire directorul Consiliului de administrație exercită atribuțiile de director general până la încetarea mandatului de director.

(12) Mandatul de director al Consiliului de administrație încetează în cazul demisiei, revocării, expirării mandatului sau al decesului. Directorul se revocă de Parlament în caz de:

a) pierdere a cetățeniei Republicii Moldova;

b) imposibilitate a exercitării funcției, din motive de sănătate, pe o durată mai mare de 6 luni consecutive;

c) alegere sau numire în altă funcție;

d) condamnare pentru comiterea infracțiunilor cu intenție și/sau condamnare la privațiune de libertate, prin hotărâre definitivă și irevocabilă a instanței de judecată;

e) rămânere definitivă a actului de constatare al Autorității Naționale de Integritate, prin care s-a stabilit emiterea/adoptarea de către directorul respectiv a unui act administrativ sau încheierea unui act juridic cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese și/sau prin care s-a stabilit faptul că se află în stare de incompatibilitate, în conformitate cu [Legea nr.133/2016](#) privind declararea averii și a intereselor personale, [Legea nr.199/2010](#) cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică și/sau în conformitate cu art.9 alin.(2) și (3) din prezenta lege.

f) – *abrogată*.

g) – *abrogată*.

(13) Comisia parlamentară de profil audiază directorul Consiliului de administrație a cărui revocare se propune și, în cazul constatării unuia dintre temeiurile indicate la alin.(12) lit.a)–e), propune Parlamentului revocarea din funcție a directorului respectiv.

(13¹) – *abrogat*.

(13²) În cazul în care se propune revocarea din funcție a directorului Consiliului de administrație care exercită și atribuțiile de director general, comisia parlamentară de profil propune concomitent candidatura directorului Consiliului de administrație care urmează să asigure interimatul funcției de

director general până la învestirea, în conformitate cu alin.(11), a unuia dintre directorii Consiliului de administrație în funcția de director general, după ocuparea tuturor locurilor vacante de directori ai Consiliului de administrație.

(14) În cazul funcției vacante de director al Consiliului de administrație, Parlamentul numește, în conformitate cu prevederile alin.(1)–(6) și (11), în termen de cel mult 3 luni, un nou director al Consiliului de administrație, cu împuternicirea unui mandat deplin.

(15) În decurs de un an după încetarea mandatului de director al Consiliului de administrație, persoana respectivă nu este în drept să ocupe funcții la întreprinderea energetică a cărei activitate este reglementată de Agenție.

[Art.10 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

Articolul 11. Bugetul și activitatea financiară a Agenției

(1) Agenția își formează bugetul pentru anul următor în baza plăților regulatorii, aplicate anual de Agenție titularilor de licențe, și în baza altor surse prevăzute de lege.

(2) Agenția stabilește mărimea plăților regulatorii pentru anul următor la un nivel suficient, încât să acopere cheltuielile necesare pentru asigurarea activității sale în conformitate cu legea, în baza estimărilor cantităților de energie electrică, de energie termică, ale volumelor de gaze naturale, necesare pentru aprovizionarea consumatorilor, ale volumului serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, precum și în baza estimărilor volumelor de produse petroliere principale și de gaze lichefiate importate pentru anul următor, prezentate de către titularii de licențe până la data de 1 noiembrie a anului curent. Agenția publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova hotărârea Consiliului de administrație privind cuantumul plăților regulatorii stabilite pentru anul următor.

(3) Mărimea plăților regulatorii se determină după cum urmează:

a) pentru energia electrică – din venitul de vânzări al titularului de licență pentru producerea energiei electrice, al titularului de licență pentru operarea pieței energiei electrice, al titularului de licență pentru transportul energiei electrice, al titularului de licență pentru conducerea centralizată a sistemului electroenergetic, al titularului de licență pentru distribuția energiei electrice, precum și al titularului de licență pentru furnizarea energiei electrice;

b) pentru gazele naturale – din venitul de vânzări al titularului de licență pentru producerea gazelor naturale, al titularului de licență pentru transportul gazelor naturale, al titularului de licență pentru distribuția gazelor naturale, al titularului de licență pentru stocarea gazelor naturale, al titularului de licență pentru tradingul de gaze naturale, al titularului de licență pentru furnizarea gazelor naturale, precum și al titularului de licență pentru vânzarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare;

c) pentru energia termică – din venitul de vânzări al titularului de licență pentru producerea energiei termice, al titularului de licență pentru distribuția energiei termice, precum și al titularului de licență pentru furnizarea energiei termice;

d) pentru produsele petroliere – pornind de la volumul produselor petroliere principale și al gazelor lichefiate importate;

e) pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare – în conformitate cu legea de profil.

(4) Plățile regulatorii se transferă de către titularii de licență la contul curent al Agenției, trimestrial, în termenul stabilit de Agenție. Agenția are dreptul unic de a utiliza mijloacele de pe contul său. Mijloacele neutilizate în exercițiul financiar curent se transferă în bugetul anului următor. Dacă pe parcursul exercițiului financiar curent se formează un deficit de fonduri, Agenția este în drept să-l recupereze din bugetul anului următor, corectând corespunzător plățile regulatorii. Agenția este în drept să contracteze împrumuturi bancare, la dobânzi rezonabile, pentru a acoperi cheltuielile curente ce nu pot fi acoperite din plățile regulatorii colectate. Agenția rambursează împrumuturile din mijloacele obținute de la plățile regulatorii colectate ulterior.

(5) Bugetul Agenției se aprobă anual, până la 25 noiembrie, de către Consiliul de administrație în limita necesității asigurării unei activități conforme, precum și a independenței sale financiare. Mărimea plăților regulatorii nu va depăși 0,3 la sută din veniturile indicate la alin.(3).

(6) Agenția informează Parlamentul despre aprobarea bugetului în termen de 10 zile lucrătoare de la aprobare. Bugetul Agenției se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web oficială a Agenției.

(7) Agenția ține contabilitatea în conformitate cu standardele naționale de contabilitate. Anual, până la 1 martie, Agenția întocmește un raport financiar pentru anul precedent, care conține informații cu privire la executarea bugetului aprobat, plățile regulatorii transferate pe contul său curent, cheltuielile pe care le-a efectuat de pe acest cont, împrumuturile bancare contractate și alte mijloace pe care le-a utilizat, precum și alte informații relevante. Raportul financiar se supune verificării de către o companie de audit independentă, recunoscută pe plan internațional și selectată, pe bază de concurs, de către Consiliul de administrație. În termen de 10 zile lucrătoare de la primirea raportului de audit, Agenția prezintă raportul financiar, însoțit de raportul de audit, Parlamentului pentru informare. Raportul financiar și raportul de audit se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web oficială a Agenției.

(8) Situațiile financiare (legalitatea, regularitatea și eficiența formării și utilizării bugetului Agenției) se auditează de Curtea de Conturi. Raportul de audit al Curții de Conturi se prezintă pentru informare Parlamentului.

Articolul 12. Atribuțiile Agenției

(1) În legătură cu reglementarea activităților în sectoarele energiei, Agenția:

a) eliberează, prelungeste, reperfectează, suspendă, reia valabilitatea sau retrage licențele, autorizațiile pentru desfășurarea activităților în sectoarele energiei, eliberează copii și duplicate ale acestora în conformitate cu [Legea nr.451/2001](#) privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, [Legea nr.160/2011](#) privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător și legile sectoriale;

b) monitorizează și controlează, în modul și în limitele prevăzute de prezenta lege și de legile sectoriale, respectarea de către titularii de licențe, de autorizații a condițiilor stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate, autorizate, a prevederilor prezentei legi, ale legilor sectoriale, inclusiv ale celor menite să asigure protecția drepturilor consumatorilor și calitatea serviciilor prestate;

c) promovează dezvoltarea piețelor energiei în condiții de competitivitate, securitate și sustenabilitate a mediului;

d) promovează și facilitează, în conformitate cu legile sectoriale, accesul participanților noi, inclusiv al producătorilor de energie din surse regenerabile, la rețelele electrice și de gaze naturale, la piețele energiei electrice și gazelor naturale, în special prin eliminarea barierelor care le-ar putea împiedica accesul;

e) promovează dezvoltarea concurenței pe piețele energiei, cu respectarea cerințelor stabilite în legile sectoriale;

f) creează premisele necesare pentru deschiderea efectivă a pieței energiei electrice și a pieței gazelor naturale pentru toți consumatorii și furnizorii de pe piața regională, precum și pentru exploatarea fiabilă și sigură a rețelelor electrice și a rețelelor de gaze naturale, ținând cont și de obiectivele pe termen lung;

g) elimină restricțiile care împiedică realizarea schimburilor comerciale de energie electrică, de gaze naturale pe piața regională, inclusiv prin promovarea dezvoltării capacităților de interconexiune pentru a satisface cererea și pentru a contribui la integrarea pieței Republicii Moldova în piața regională, ceea ce ar putea duce la facilitarea efectuării fluxurilor în cadrul Comunității Energetice;

g¹) contribuie la securitatea energetică a statului, conform competenței stabilite prin prezenta lege și legile sectoriale;

h) monitorizează activitatea participanților la piețele energiei, inclusiv prin prisma respectării de către aceștia a actelor legislative și a actelor normative de reglementare în domeniul energiei;

i) monitorizează și asigură respectarea de către întreprinderile energetice a transparenței în activitatea desfășurată, inclusiv a transparenței prețurilor pe piețele angro;

j) promovează o politică tarifară echitabilă și argumentată economic, prin elaborarea și aprobarea

metodologiilor de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor și prețurilor reglementate, în baza unor criterii transparente, obiective și nediscriminatorii, în conformitate cu legile sectoriale;

k) aprobă tarife și prețuri reglementate în conformitate cu metodologiile aprobate și monitorizează corectitudinea aplicării de către întreprinderile energetice a metodologiilor respective, precum și a tarifelor și prețurilor reglementate, aprobate în baza acestora;

l) pune în aplicare principiul eficienței maxime la cheltuieli minime și supraveghează respectarea acestuia de către întreprinderile energetice ale căror prețuri și tarife sunt reglementate de Agenție, asigurând lipsa subvențiilor încrucișate;

m) promovează și asigură protecția consumatorilor, colaborează cu organizațiile necomerciale care apără interesele consumatorilor;

n) exercită controlul asupra modului de respectare a drepturilor consumatorilor de către întreprinderile energetice, examinează reclamațiile consumatorilor și adoptă hotărâri, emite decizii în cazurile stabilite în legile sectoriale;

o) exercită alte atribuții stabilite în prezenta lege și în legile sectoriale.

(2) În scopul exercitării atribuțiilor sale, Agenția elaborează și aprobă regulamente, metodologii și alte acte normative de reglementare prevăzute de prezenta lege și de legile sectoriale.

(3) Fără a se aduce atingere principiilor de independență stabilite prin prezenta lege, Agenția colaborează cu organele centrale de specialitate, alte autorități ale administrației publice centrale, cu Consiliul Concurenței, cu autoritățile de reglementare, cu alte autorități publice, cu autoritățile administrației publice locale, cu societatea civilă și consultă, după caz, participanții la piețele energeticii.

(4) La îndeplinirea atribuțiilor sale, Agenția contribuie la realizarea de către Republica Moldova a angajamentelor asumate în baza acordurilor internaționale, inclusiv în cadrul Tratatului Comunității Energetice.

(5) În legătură cu îndeplinirea atribuțiilor stabilite prin prezenta lege și prin legile sectoriale, Agenția cooperează, pe plan regional și internațional, cu autoritățile de reglementare ale altor țări, inclusiv cu autoritățile de reglementare din țările părți ale Comunității Energetice, precum și cu organizațiile și organismele internaționale și instituțiile acestora, inclusiv cu Comitetul de reglementare al Comunității Energetice și cu Secretariatul Comunității Energetice. Pentru a favoriza cooperarea în domeniul reglementării, Agenția este în drept să încheie acorduri de colaborare cu orice autoritate de reglementare din alte țări.

(6) Anual, până la 31 decembrie, Agenția elaborează, aprobă și publică pe pagina sa web oficială programul de activitate pentru anul următor, cu stabilirea indicatorilor de performanță.

(7) Anual, până la 30 iunie, Agenția elaborează, prezintă în plenul Parlamentului și publică pe pagina sa web oficială raportul privind activitatea desfășurată în anul precedent, care cuprinde informații cu privire la realizarea programului de activitate al Agenției aprobat pentru anul precedent, gradul de îndeplinire a indicatorilor de performanță, măsurile întreprinse și rezultatele obținute în sectoarele reglementate în urma îndeplinirii atribuțiilor sale stabilite prin prezenta lege și prin legile sectoriale, rezultatele monitorizării activității participanților la piețele energeticii, precum și informații cu privire la formarea și executarea bugetului Agenției. Câte o copie a raportului se remite Președintelui Republicii Moldova și Guvernului Republicii Moldova pentru informare.

Articolul 13. Alte atribuții și drepturi ale Agenției în legătură cu reglementarea și monitorizarea activităților în sectoarele energeticii

(1) Agenția exercită alte atribuții și drepturi după cum urmează:

a) efectuează controale în modul și în limitele stabilite la art.15 din prezenta lege, în [Legea nr.131/2012](#) privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător și în legile sectoriale;

a¹) inițiază investigații în conformitate cu prezenta lege și cu legile sectoriale, de asemenea întreprinde măsurile necesare în limitele competențelor sale stabilite prin lege;

b) solicită și are acces la contabilitatea participanților la piețele energeticii, la informația și la documentele aferente activităților practicate conform licenței/autorizației, la informația și documentele contabile, la informația și la documentele care conțin informații ce constituie secret de stat, secret

comercial sau alte informații oficiale cu accesibilitate limitată, inclusiv de la organele centrale de specialitate ale administrației publice, de la organele fiscale, vamale și de la alte autorități publice, în legătură cu activitatea participanților la piețele energeticii;

c) solicită și obține, în condițiile legii, de la participanții la piețele energeticii copii, extrase din documentele menționate la lit.b), precum și informații suplimentare necesare;

d) solicită și are acces la obiectele energetice, inclusiv în legătură cu verificarea cheltuielilor suportate și a investițiilor efectuate de întreprinderile reglementate, precum și în legătură cu verificarea circumstanțelor expuse în reclamațiile adresate Agenției;

e) adoptă hotărâri și emite decizii în limitele competenței;

f) inițiază și desfășoară consultări publice și de cooperare în scopul colectării informațiilor și a propunerilor necesare pentru evaluarea soluțiilor și pentru adoptarea de hotărâri și decizii justificate, precum și în scopul armonizării practicilor de reglementare conform planurilor naționale de armonizare;

f¹) documentează, creează și menține sisteme informaționale în domeniile de activitate ale acestora și asigură funcționarea acestora; asigură protecția, securitatea și accesul la datele deținute, cu respectarea prevederilor actelor normative în domeniul resurselor și sistemelor informaționale de stat;

f²) asigură efectuarea schimbului de date între sistemele informaționale proprii și cele deținute de autoritățile/instituțiile publice cu atribuții în domeniile de competență ale Agenției sau în domenii conexe activității participanților la piețele reglementate, prin intermediul platformei de interoperabilitate (MConnect), instituită de Guvern, în conformitate cu actele normative în domeniul schimbului de date și interoperabilității;

g) înaintează prescripții în cazul constatării încălcării de către participanții la piețele energeticii a prevederilor prezentei legi, ale legilor sectoriale și ale actelor normative de reglementare aprobate de Agenție, adoptă hotărâri și emite decizii privind lichidarea încălcărilor depistate;

h) constată și examinează contravenții în sectoarele energeticii, în modul și în cazurile prevăzute de prezenta lege și de [Codul contravențional](#);

i) aplică sancțiuni financiare în mărimea și în cazurile stabilite la art.95 din [Legea nr.107/2016](#) cu privire la energia electrică și la art.113 din [Legea nr.108/2016](#) cu privire la gazele naturale, cu respectarea procedurii stabilite la art.20 din prezenta lege;

j) participă la forurile și la evenimentele naționale și internaționale în domeniu.

(2) Solicitarea informației și a documentelor prevăzute la alin.(1) lit.b) și c) se prezintă în formă scrisă sau prin intermediul documentului electronic semnat cu semnătură electronică calificată de către unul dintre directorii Consiliului de administrație, cu indicarea scopului respectiv.

(3) Agenția efectuează supravegherea energetică de stat și îndeplinește în acest scop atribuțiile stabilite la art.14.

(4) Agenția exercită și alte atribuții și drepturi stabilite în prezenta lege și în legile sectoriale.

Articolul 14. Atribuțiile și drepturile Agenției în legătură cu supravegherea energetică de stat

(1) În calitate de organ al supravegherii energetice de stat, Agenția exercită următoarele atribuții și drepturi:

a) elaborează și aprobă documentele normativ-tehnice care reglementează modul de amenajare și de exploatare a centralelor electrice, a rețelelor electrice și a instalațiilor electrice ale consumatorilor finali;

b) elaborează și aprobă documentele normativ-tehnice de exploatare și de securitate tehnică în sectorul termoenergetic;

c) se adresează în instanța de judecată pentru a solicita sistarea procesului de producere a echipamentului electrotehnic de către agenții economici în cazul în care condițiile tehnice nu corespund documentelor normativ-tehnice prevăzute la lit.a);

d) emite prescripții pe numele proprietarilor sau al persoanelor care exploatează centralele electrice și termice, rețelele electrice și termice, instalațiile electrice și termice, în cazul constatării abaterilor de la documentele normativ-tehnice prevăzute la lit.a) și b);

e) cere proprietarilor și persoanelor care exploatează centralele electrice și termice, rețelele

electrice și termice, instalațiile electrice și termice, deconectarea imediată a acestora dacă, din cauza stării tehnice, centralele electrice și termice, rețelele electrice și termice sau instalațiile electrice și termice pot provoca avarii, incendii, electrocutări, explozii și/sau dacă pot pune în pericol viața ori sănătatea oamenilor;

f) cere operatorilor de sistem din sectorul electroenergetic și distribuitorilor de energie termică să întrerupă prestarea serviciului de transport și/sau de distribuție a energiei electrice, a serviciului de distribuție a energiei termice consumatorilor care nu respectă documentele normativ-tehnice prevăzute la lit.a) și b) și care nu întreprind acțiunile indicate în prescripțiile emise în acest sens, ceea ce poate provoca avarii, incendii, electrocutări și/sau explozii;

g) are acces la centralele electrice și termice, la rețelele electrice și termice, la instalațiile electrice și termice, indiferent de tipul de proprietate, pentru exercitarea atribuțiilor stabilite în prezentul articol;

h) emite prescripții pe numele persoanelor fizice sau juridice în cazul constatării abaterilor de la documentele normativ-tehnice prevăzute la lit.a) și b);

i) la sesizarea organelor competente, participă la examinarea circumstanțelor și a cauzelor avariilor, incendiilor, electrocutărilor sau exploziilor provocate de centralele electrice și termice, de rețelele electrice și termice sau de instalațiile electrice și termice, cu dreptul de a solicita și a obține informații aferente cazului examinat;

j) solicită și primește de la agenții economici, pentru examinare operativă, acte și informații referitoare la respectarea documentelor normativ-tehnice prevăzute la lit.a) și b);

k) dispune sistarea producerii sau montării utilajului, a rețelelor electrice și termice, a instalațiilor electrice și termice a căror exploatare poate provoca avarii, incendii, electrocutări și/sau explozii;

l) eliberează, suspendă sau retrage autorizațiile de electrician autorizat și monitorizează activitatea electricienilor autorizați;

m) eliberează, suspendă sau retrage autorizațiile cu privire la laboratoarele electrotehnice și monitorizează activitatea acestora;

m¹) eliberează acte de corespundere în cazurile stabilite de [Legea nr.107/2016](#) cu privire la energia electrică și în conformitate cu regulamentul de admitere în exploatare a instalațiilor electrice, elaborat și aprobat de către Agenție;

n) verifică competențele personalului electrotehnic al agenților economici, al întreprinderilor electroenergetice, al întreprinderilor termoelectrice și al agenților economici care prestează servicii de deservire a obiectelor energetice, cu atribuirea grupei de securitate electrică și eliberarea talonului de autorizare în acest sens, în conformitate cu documentul normativ-tehnic corespunzător, aprobat de Agenție potrivit [Legii nr.107/2016](#) cu privire la energia electrică;

o) efectuează controale tehnice ale rețelelor electrice și termice, ale instalațiilor electrice și termice în scopul prevenirii avariilor, incendiilor, electrocutărilor și/sau a exploziilor;

p) constată contravenții, în limitele competenței sale, și depune în instanța de judecată procesele-verbale de constatare a contravențiilor;

q) antrenează specialiști de la instituțiile științifice și cele de proiectare, de la alte organizații, în caz de necesitate, la efectuarea de expertize și prezentarea de concluzii pentru soluționarea anumitor probleme conform competențelor;

r) documentează, ține și gestionează, în conformitate cu prevederile [Legii nr.71/2007](#) cu privire la registre, registrele controalelor tehnice, al autorizațiilor, al actelor de corespundere, al actelor de verificare a competențelor personalului electrotehnic, precum și cel al cererilor aferente activității de supraveghere energetică.

(2) În caz de pericol de avarii, incendii, electrocutări și/sau explozii, Agenția este în drept să dispună sistarea imediată a activităților prevăzute la alin.(1) lit.c) și k).

(3) Decizia de sistare, adoptată de Agenție în temeiul alin.(2), produce efecte obligatorii până la o eventuală hotărâre judecătorească contrarie, emisă ca urmare a exercitării unei căi de atac.

(4) Agenția efectuează controale pentru verificarea respectării documentelor normativ-tehnice prevăzute la alin.(1) lit.a) și b).

(5) Agenția exercită și alte atribuții și drepturi ce țin de supravegherea energetică de stat, stabilite

în prezenta lege și în legile sectoriale.

(6) Agenția publică, în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina sa web oficială, hotărârile Consiliului de Administrație al Agenției privind aprobarea documentelor normativ-tehnice în domeniul electroenergetic și în domeniul termoenergetic.

Articolul 14¹. Atribuțiile Agenției la realizarea investigațiilor

(1) Agenția inițiază investigații din oficiu sau la recepționarea unei reclamații în cazul în care constată existența unor circumstanțe care indică faptul că o persoană încalcă sau nu respectă cerințele stabilite în prezenta lege sau în legile sectoriale. Investigațiile se realizează în conformitate cu prezenta lege, cu legile sectoriale și cu [Codul administrativ](#).

(2) Hotărârea cu privire la inițierea unei investigații se adoptă de Consiliul de administrație în conformitate cu prezenta lege și cu legile sectoriale și se contestă în instanța de judecată odată cu fondul cauzei. La adoptarea hotărârii cu privire la inițierea unei investigații, Consiliul de administrație desemnează în calitate de persoană responsabilă de realizarea investigației un angajat al Agenției care deține funcția de șef de subdiviziune.

(3) La realizarea investigației, Agenția este în drept:

a) să solicite unei persoane să prezinte informații sau documente necesare relevante pentru investigație, inclusiv documente pe suport de hârtie, documente în format electronic;

b) să solicite persoanelor care pot oferi informații relevante în legătură cu investigația desfășurată să răspundă la întrebări legate de investigație și, la necesitate, să acorde asistență în legătură cu investigația respectivă;

c) să solicite unui expert să întocmească un raport de expertiză în legătură cu o problemă ce ține de investigație;

d) în baza delegației de control emise de către directorul general, să efectueze controale neplanificate la fața locului, la sediul persoanei supuse controlului. Controalele respective se desfășoară cu respectarea cerințelor stabilite în prezenta lege, în legile sectoriale și în [Legea nr.131/2012](#) privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător. În caz de conflict între prezenta lege, legile sectoriale și [Legea nr.131/2012](#) privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, prezenta lege și legile sectoriale prevalează;

e) să exercite alte drepturi și atribuții stabilite în prezenta lege, în legile sectoriale și în [Legea nr.131/2012](#) privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, în măsura în care aceasta din urmă nu contravine prezentei legi și legilor sectoriale sau dacă prezenta lege ori legile sectoriale nu stabilesc altfel;

f) să colecteze alte probe admise conform [Codului administrativ](#).

(4) La realizarea investigațiilor pe piețele de energie, Agenția este în drept să solicite sprijinul Consiliului Concurenței în legătură cu probleme de competență comună sau în cazul în care aceleași circumstanțe pot declanșa încălcarea sau nerespectarea actelor normative care reglementează domeniul concurenței. În acest caz, Agenția poate conveni cu Consiliul Concurenței referitor la organizarea controalelor comune.

(5) Orice acțiune întreprinsă de Agenție în temeiul prezentului articol trebuie să corespundă principiului proporționalității.

Articolul 15. Controalele Agenției

(1) Agenția efectuează controale și stabilește durata de timp necesară pentru efectuarea controalelor, în funcție de complexitate, care nu trebuie să depășească 90 de zile calendaristice. Termenul de întocmire a raportului privind rezultatele controlului și de prezentare a acestuia persoanelor supuse controlului nu poate depăși 30 de zile lucrătoare de la data încheierii controlului. Rapoartele privind rezultatele controlului, întocmite de angajații autorizați ai Agenției, se înaintează spre examinare Consiliului de administrație care, prin hotărâre, se expune pe marginea acestora și dispune luarea de măsuri pentru înlăturarea abaterilor constatate și/sau aplicarea de eventuale sancțiuni.

(2) Sub rezerva prevederilor alin.(13)–(15) din prezentul articol, Agenția efectuează controale

planificate sau controale inopinate, din oficiu sau la cerere. Prevederile art.3 alin.(1) lit.a), g) și j) și ale art.4 alin.(3), (7¹), (10) și (11) din [Legea nr.131/2012](#) privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător nu se extind asupra controalelor efectuate de Agenție.

(3) Anual, în termen de până la 31 decembrie, Consiliul de administrație aprobă planul controalelor planificate pentru anul următor, care se publică pe pagina web oficială a Agenției. Directorul general dispune, prin delegație de control, inițierea controalelor Agenției indiferent de faptul că acestea sunt planificate sau inopinate.

(4) Leșirile la fața locului ale angajaților Agenției în legătură cu verificarea cheltuielilor suportate și a investițiilor efectuate de întreprinderile reglementate sau a circumstanțelor expuse în reclamațiile adresate Agenției nu constituie acțiune de control.

(5) Pe parcursul desfășurării acțiunii de control, angajații autorizați ai Agenției au dreptul:

a) să aibă acces, în incintele clădirilor (sediile principale și/sau secundare), la rețele, la instalații, precum și în orice alt loc în perimetrul căruia sunt situate instalații, echipamente, aparate aferente activităților din sectoarele energiei, precum și la instalațiile consumatorilor, în prezența persoanei supuse controlului sau a reprezentantului acesteia;

b) să examineze și să aibă acces la registrele și documentele aflate în raport cu obiectul și scopul controlului, inclusiv la informațiile din conturile contabile, indiferent de suportul fizic sau electronic pe care sunt păstrate;

c) să ridice sau să obțină copii sau extrase, sub orice formă, din registrele și documentele menționate la lit.b). Ridicarea registrelor și a documentelor se admite numai dacă asemenea măsură este necesară pentru prevenirea ascunderii, înlăturării, modificării sau distrugerii acestora sau dacă nu este posibil de a face copii de pe acestea în incinta respectivă. Registrele și documentele ridicate pot fi reținute cel mult 60 de zile calendaristice și vor fi returnate persoanei supuse controlului până la întocmirea raportului privind rezultatele controlului;

d) să solicite oricărui reprezentant sau angajat al întreprinderii energetice explicații asupra faptelor sau documentelor aflate în raport cu obiectul și scopul controlului;

e) alte drepturi stabilite în [Legea nr.131/2012](#) privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător.

(6) Pe parcursul desfășurării acțiunii de control, angajații autorizați ai Agenției au obligația:

a) să informeze persoana supusă controlului despre drepturile și obligațiile acesteia;

b) să efectueze controlul în conformitate cu împuternicirile atribuite, ținând cont de obiectul și scopul controlului;

c) alte obligații stabilite în [Legea nr.131/2012](#) privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător.

(7) Pe parcursul desfășurării acțiunii de control, întreprinderile energetice supuse controlului au dreptul:

a) să ia cunoștință de delegația de control în baza căreia a fost dispusă efectuarea controlului;

b) să prezinte explicații înregistrate sub orice formă referitoare la obiectul și scopul controlului;

c) să obțină copii de pe toate registrele sau documentele ridicate pe parcursul controlului, precum și lista registrelor și a documentelor ridicate, semnată de angajații Agenției care sunt autorizați să efectueze controlul;

d) alte drepturi stabilite în [Legea nr.131/2012](#) privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător.

(8) Pe parcursul desfășurării acțiunii de control, întreprinderile energetice supuse controlului au obligația:

a) să permită accesul angajaților autorizați ai Agenției, în condițiile legii, în incintele clădirilor sau în orice alt loc în perimetrul căruia sunt amplasate rețelele, instalațiile, echipamentele, aparatele aferente activităților specifice din sectoarele energiei, precum și la instalațiile consumatorilor, în prezența persoanei supuse controlului sau a reprezentantului acesteia;

b) să pună la dispoziția angajaților autorizați ai Agenției, la sediul, la locul în care se desfășoară controlul, toate documentele, evidențele și actele specifice solicitate, în original sau în copie, și să

permite preluarea acestora în copie. La solicitarea angajaților autorizați ai Agenției, copiile vor fi certificate cu mențiunea „conform cu originalul” și vor fi semnate;

c) să pună la dispoziția angajaților autorizați ai Agenției un spațiu adecvat în vederea bunei desfășurări a acțiunii de control;

d) alte obligații stabilite în [Legea nr.131/2012](#) privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător.

(9) Angajații Agenției autorizați să efectueze un control pot solicita sprijinul subdiviziunilor abilitate ale Ministerului Afacerilor Interne, care sunt obligate să acorde asistența necesară angajaților Agenției în exercițiul funcțiunii, în conformitate cu [Legea nr.320/2012](#) cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului.

(10) Prin derogare de la [Legea nr.131/2012](#) privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, Agenția înregistrează controalele sale într-un registru propriu, pe care urmează să-l țină cu respectarea principiilor stabilite la art.8 din [Legea nr.131/2012](#) privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător.

(11) Informația cu privire la controalele efectuate de Agenție pe parcursul unui an se reflectă în raportul privind activitatea desfășurată în anul precedent, întocmit în conformitate cu art.12 alin.(7).

(12) Prevederile art.9, 10–13, art.21 alin.(5), art.30, 31, art.31¹ alin.(4) și ale art.31² din [Legea nr.131/2012](#) privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător nu se aplică în raport cu Agenția, iar actele emise de aceasta în legătură cu efectuarea controalelor se supun controlului judiciar în conformitate cu prevederile [Codului administrativ](#).

(13) Prin derogare de la prevederile alin.(3), controlul neplanificat la fața locului se efectuează în baza delegației de control emise de către directorul general, în care se specifică scopul, motivele și amploarea controlului, perioada de timp în care se efectuează controlul și durata acestuia, sancțiunile prevăzute în cazul încălcărilor constatate. Directorul general emite o delegație de control pentru efectuarea controlului la fața locului numai în cazul în care există motive rezonabile să suspecteze că:

a) o persoană căreia i-a fost impusă obligația de a prezenta informații nu a reușit (integral sau parțial) să execute obligația respectivă;

b) la locul specificat în delegația de control există informații sau documente relevante pentru investigație;

c) documentul sau informațiile la care se referă aceasta ar fi eliminate, modificate, ascunse sau distruse ori nu ar putea fi accesate în alt mod.

(14) La sosirea la sediul persoanei supuse controlului, reprezentanții Agenției trebuie să prezinte delegația de control, să informeze persoana supusă controlului cu privire la drepturile și obligațiile sale și, de asemenea, să acorde o perioadă de timp rezonabilă pentru ca proprietarul, chiriașul sau reprezentantul acestuia să fie prezenți. Orice persoană care obstrucționează în mod intenționat exercitarea, în baza unei delegații de control, a drepturilor Agenției poartă răspundere în conformitate cu [Codul contravențional](#) și/sau poate fi sancționată în conformitate cu prevederile legilor sectoriale.

(15) Persoana supusă controlului este în drept să conteste în instanța de judecată raportul privind rezultatele controlului, în conformitate cu [Codul administrativ](#). Delegația de control și decizia de prelungire a duratei controlului se contestă în instanța de judecată odată cu raportul privind rezultatele controlului. Controlul judecătoresc efectuat de către instanța de judecată vizează aspecte de fapt și de drept. Inițierea acțiunii în instanța de judecată nu are efect suspensiv automat, cu excepția cazului în care instanța de judecată decide altfel.

Articolul 16. Transparența activității Agenției. Hotărârile și deciziile Agenției

(1) Ședințele Consiliului de administrație în cadrul cărora se examinează proiectele actelor normative de reglementare, cererile privind costurile de bază, privind prețurile reglementate, tarifele reglementate ori hotărâri care pot avea impact asupra piețelor energeticii și asupra obligațiilor de serviciu public sunt publice. La ședințele în cadrul cărora se discută informații oficiale cu accesibilitate limitată participă numai persoanele vizate.

(2) Anunțul cu privire la desfășurarea ședinței publice și agenda aferentă se publică, cu cel puțin 5

zile înainte de ziua stabilită pentru organizarea ședinței, pe pagina web oficială a Agenției și/sau se difuzează prin intermediul mass-mediei naționale, și/sau se expediază prin intermediul poștei electronice părților interesate, după caz. Invitația de participare la ședințele în cadrul cărora se discută informațiile oficiale cu accesibilitate limitată, inclusiv informațiile care constituie secret comercial, se expediază numai persoanelor vizate, cu cel puțin 3 zile lucrătoare înainte de ziua preconizată pentru ședință.

(3) În cazul în care Consiliul de administrație i se propun spre examinare proiectele actelor normative de reglementare, cererile privind costurile de bază, privind prețurile reglementate, tarifele reglementate ori alte hotărâri care pot avea impact asupra piețelor energeticii și asupra obligațiilor de serviciu public, Agenția este obligată să publice pe pagina sa web oficială proiectul hotărârii și/sau proiectul actului ce se supune aprobării prin hotărâre și informațiile relevante în termenele și în condițiile stabilite în [Legea nr.239/2008](#) privind transparența în procesul decizional. Persoanele care au solicitat înscrierea adresei lor de poștă electronică pe lista de corespondență a Agenției se informează referitor la începerea consultărilor.

(4) În conformitate cu [Legea nr.239/2008](#) privind transparența în procesul decizional, Agenția publică pe pagina sa web oficială proiectele actelor normative de reglementare, nota informativă, analiza impactului de reglementare al proiectelor de acte respective, sinteza recomandărilor recepționate în cadrul avizării și consultării publice, precum și alte materiale relevante.

(5) Cererile titularilor de licențe privind costurile de bază, privind prețurile reglementate, tarifele reglementate, precum și materialele ce justifică nivelul acestora se publică pe pagina web oficială a Agenției în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la înregistrarea cererilor respective. Agenția oferă publicului 15 zile lucrătoare de la publicarea cererilor menționate și a materialelor aferente pentru prezentarea recomandărilor cu privire la acestea. În termenele stabilite în [Legea nr.239/2008](#) cu privire la transparența în procesul decizional, Agenția publică pe pagina sa web oficială rezultatele examinării cererilor titularilor de licență și propunerile sale privind nivelul costurilor de bază, al prețurilor reglementate sau al tarifelor reglementate.

(6) Cu excepțiile stabilite în legile sectoriale, Consiliul de administrație este obligat să examineze cererile privind costurile de bază, privind prețurile reglementate, tarifele reglementate în termen de cel mult 180 de zile calendaristice de la data înregistrării solicitării corespunzătoare din partea unei întreprinderi energetice și după prezentarea tuturor documentelor și a informației necesare, solicitate de Agenție, în conformitate cu Regulamentul privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licențe privind prețurile și tarifele reglementate, aprobat de Agenție în conformitate cu legile sectoriale.

(6¹) În cazul situațiilor excepționale în sectoarele energeticii, constatate în modul stabilit de lege, sau pe subiecte ce țin de securitatea aprovizionării cu energie, proiectele de hotărâri, proiectele de decizii pot fi supuse elaborării și adoptării/emiterii în regim de urgență, fără respectarea prevederilor prezentului articol. Argumentarea necesității de a adopta hotărârea/de a emite decizia în regim de urgență se aduce la cunoștința publicului în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la adoptare/emitere, prin publicare pe pagina web oficială a Agenției, prin afișare la sediul acesteia într-un spațiu accesibil publicului și/sau prin difuzare în mass-media centrală sau locală, după caz.

(7) Consiliul de administrație adoptă, în numele Agenției, hotărâri. Hotărârile se adoptă cu votul a cel puțin 3 directori ai Consiliului de administrație. Fiecare director al Consiliului de administrație deține un singur vot.

(8) Directorii Consiliului de administrație deliberează în camera de deliberare sau pot consimți să delibereze fără a se retrage din sala de ședință. Directorii Consiliului de administrație nu au dreptul de a se abține de la vot, cu excepția cazului în care aceștia sunt în conflict de interese. Directorii care au votat împotriva își consemnează opinia separată ce se anexează la procesul-verbal al ședinței respective. Pentru fiecare ședință a Consiliului de administrație se întocmește proces-verbal, semnat de directorul general sau de directorul care îl substituie la prezidarea ședinței și de secretarul ședinței.

(9) Pentru soluționarea neînțelegerilor dintre părți, un director al Consiliului de administrație emite, în numele Agenției, decizii.

(10) În hotărârile Agenției privind aprobarea costurilor de bază, a prețurilor și a tarifelor

reglementate, a altor componente ale tarifelor, a planurilor de dezvoltare, a planurilor de investiții, a investițiilor realizate de titularii de licențe, precum și în hotărârile Agenției privind aprobarea consumurilor tehnologice și a pierderilor normative în rețele trebuie să fie indicat temeiul legal al aprobării acestora. Prin derogare de la art.118 alin.(3) din [Codul administrativ nr.116/2018](#), în cazul neadmiterii în scopuri tarifare a unor cheltuieli, investiții, consumuri tehnologice și pierderi în rețele, altor componente nejustificate, motivarea Agenției este prezentată titularului de licență în scrisoarea de însoțire a hotărârii respective. Hotărârile și deciziile Agenției pot fi contestate în instanța de judecată în conformitate cu prevederile Codului administrativ. Hotărârile și deciziile Agenției sunt executorii din momentul adoptării sau de la data publicării acestora în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și produc efecte juridice obligatorii până la eventuala anulare a acestora de o hotărâre judecătorească executorie. Hotărârile Agenției prin care se aprobă actele de reglementare, costurile de bază, tarifele reglementate și prețurile reglementate pot fi suspendate, în conformitate cu prevederile [Codului administrativ](#), doar în raport cu participantul la proces în favoarea căruia a fost dispusă măsura de suspendare.

(11) Hotărârile Agenției cu privire la aprobarea actelor normative de reglementare, a costurilor de bază, a prețurilor reglementate, tarifelor reglementate, precum și alte hotărâri care pot avea impact asupra piețelor energeticii și asupra îndeplinirii obligațiilor de serviciu public se publică pe pagina web oficială a Agenției și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Agenția publică pe pagina sa web oficială informații cu privire la licențele și autorizațiile eliberate pentru activitățile reglementate.

(12) În conformitate cu [Legea nr.982/2000](#) privind accesul la informație, Agenția prezintă, la cererea persoanelor fizice și a persoanelor juridice, informațiile solicitate, cu excepția informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată, inclusiv a informațiilor care constituie secret comercial. Informația din registrele de licențiere se prezintă de asemenea la cerere.

Articolul 17. Expertiza juridică și înregistrarea de stat a actelor normative de reglementare ale Agenției

(1) Până la înaintarea spre examinare de către Consiliul de administrație, în ședință publică, a proiectului unui act normativ de reglementare al Agenției, acesta se supune expertizei juridice. Expertiza juridică se efectuează de organul central de specialitate al administrației publice în domeniul justiției.

(2) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul justiției examinează proiectul actului normativ de reglementare al Agenției în termen de 10 zile de la data primirii acestuia. În cazul în care proiectul este voluminos sau complex ori dacă se cere studierea unor materiale suplimentare, termenele pentru efectuarea expertizelor pot fi prelungite până la 30 de zile lucrătoare, cu informarea Agenției. Termenele respective nu pot fi prelungite dacă necesitatea elaborării actului normativ derivă dintr-un document de politici având un termen de executare restrâns.

[Alin.(3)-(4) art.17 abrogate prin Legea nr.49 din 21.03.2024, în vigoare 05.07.2024]

(5) După efectuarea expertizei juridice, Agenția definitivează actul normativ și îl expediază pentru publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

[Art.17 modificat prin Legea nr.49 din 21.03.2024, în vigoare 05.07.2024]

Articolul 18. Examinarea neînțelegerilor și a litigiilor dintre participanții la piețele energeticii

(1) Neînțelegerile dintre întreprinderile energetice în legătură cu prezenta lege și legile sectoriale se examinează de Agenție. La reclamația oricăreia dintre întreprinderile energetice, Agenția emite o decizie în termen de cel mult 2 luni de la data primirii reclamației respective. Agenția este în drept să prelungească motivat termenul respectiv cu cel mult 2 luni, comunicând acest fapt persoanei care a depus reclamația. Ulterior, Agenția este în drept să extindă suplimentar termenul de examinare a reclamației cu acordul persoanei care a depus reclamația.

(2) Agenția examinează în procedură extrajudiciară neînțelegerile dintre consumatori, utilizatorii de sistem și întreprinderile energetice ce survin în legătură cu aplicarea prezentei legi și a legilor sectoriale și emite decizii în caz de necesitate. Agenția examinează reclamațiile depuse de consumatori, de

utilizatorii de sistem în termen de cel mult 30 de zile lucrătoare de la înregistrarea reclamației, iar pe cele care nu necesită o examinare suplimentară – în termen de 15 zile lucrătoare de la data înregistrării. Termenul de examinare a reclamației poate fi prelungit cu cel mult 30 de zile lucrătoare, fapt despre care sunt informați consumatorul, utilizatorul de sistem respectiv.

(3) În scopul verificării circumstanțelor expuse în reclamațiile adresate Agenției în conformitate cu alin.(1) și (2), angajații Agenției pot efectua ieșiri la fața locului.

(3¹) La emiterea deciziilor în conformitate cu prezentul articol, Agenția se conduce de prevederile prezentei legi, ale legilor sectoriale și ale [Codului administrativ](#).

(4) În termen de 3 zile lucrătoare de la data emiterii, Agenția remite decizia asupra neînțelegerii spre executare părților implicate, cu expunerea motivelor pe care se întemeiază această decizie.

(5) În cazul în care consumatorul final, utilizatorul de sistem nu sunt de acord cu răspunsul Agenției la petiția depusă, aceștia sunt în drept să conteste răspunsul în instanța de judecată în conformitate cu prevederile [Codului administrativ](#).

(6) Participanții la piețele energeticii se pot adresa în instanța de judecată pentru soluționarea litigiilor în legătură cu aplicarea prezentei legi și a legilor sectoriale. În cazul în care un participant la piețele energeticii adresează Agenției o reclamație în conformitate cu prevederile alin.(1)–(2), acesta este în drept să se adreseze în instanța de judecată după examinarea reclamației de către Agenție și după primirea răspunsului din partea Agenției sau la expirarea perioadei în care urma să primească răspunsul Agenției dacă nu a primit vreun răspuns din partea acesteia.

Articolul 19. Răspunderea pentru încălcarea legislației în domeniul energeticii

(1) Întreprinderile energetice poartă răspundere pentru neîndeplinirea sau pentru îndeplinirea necorespunzătoare a funcțiilor și a obligațiilor stabilite în prezenta lege, în legile sectoriale, precum și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

(2) Dacă Agenția constată încălcarea de către întreprinderile energetice a prevederilor prezentei legi, ale legilor sectoriale, precum și ale actelor normative de reglementare aprobate de Agenție, aceasta este în drept să inițieze procedura contravențională în condițiile și în termenele stabilite în [Codul contravențional nr.218/2008](#).

(3) Agenția este în drept să aplice titularilor de licențe, titularilor de autorizații și altor persoane juridice sancțiuni în cazurile stabilite în legile sectoriale, cu respectarea procedurii stabilite la art.20 din prezenta lege. Mijloacele bănești obținute din aplicarea sancțiunilor financiare se fac venit în bugetul de stat.

Articolul 20. Procedura de aplicare a sancțiunilor

(1) În modul și cazurile stabilite în legile sectoriale, Consiliul de administrație aplică sancțiuni pentru nerespectarea sau încălcarea legislației în domeniul energeticii, în baza hotărârilor adoptate în cadrul ședințelor organizate în conformitate cu art.16 și cu prezentul articol. Prevederile [Codului administrativ](#) referitoare la emiterea actelor administrative individuale se aplică în măsura în care nu contravin prezentului articol.

(1¹) Întreprinderii energetice i se garantează dreptul la participare efectivă la procedura de aplicare a sancțiunii desfășurată în conformitate cu prezentul articol, dreptul la accesul deplin la toate probele colectate de Agenție, precum și dreptul la contradictorialitatea și egalitatea părților în drepturile procedurale.

(2) La ședința Consiliului de administrație în cadrul căreia se examinează aplicarea sancțiunii se invită, în mod obligatoriu, administratorul întreprinderii energetice în privința căreia se aplică sancțiunea. Invitația la ședință se expediază administratorului întreprinderii energetice cu cel puțin 20 de zile lucrătoare înainte de data preconizată pentru ședință, în formă scrisă, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire.

(3) Odată cu invitația la ședință, Agenția expediază întreprinderii energetice copiile de pe toate materialele care se află în dosarul de aplicare a sancțiunii. Întreprinderea energetică este în drept să prezinte Agenției, în scris, opinia argumentată privind aplicarea sancțiunii, cu anexarea documentelor

justificative.

(4) În cazul în care administratorul întreprinderii energetice sau reprezentantul legal al acesteia nu se prezintă la ședință, Consiliul de administrație amână ședința și stabilește examinarea dosarului de aplicare a sancțiunii pentru o altă dată, comunicând acest fapt întreprinderii energetice, în scris, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, cu condiția că administratorul întreprinderii energetice sau reprezentantul legal al acesteia a comunicat, în scris sau oral, despre imposibilitatea participării la ședință.

(5) La solicitarea scrisă și motivată a administratorului întreprinderii energetice sau a reprezentantului legal al acesteia, Consiliul de administrație este obligat să amâne o dată, din cauza neprezentării, ședința de examinare a dosarului de aplicare a sancțiunii. Data ședinței în caz de amânare se stabilește ținându-se cont de datele comunicate de administratorul întreprinderii energetice sau de reprezentantul legal al acesteia. În cazul în care administratorul întreprinderii energetice sau reprezentantul legal al acesteia nu se prezintă nemotivat și nu comunică despre imposibilitatea participării la ședință, Consiliul de administrație examinează dosarul de aplicare a sancțiunii, consemnând acest fapt în procesul-verbal al ședinței.

(6) Pentru fiecare ședință a Consiliului de administrație în cadrul căreia se examinează dosarul de aplicare a sancțiunii se întocmește un proces-verbal al ședinței, semnat de directorul general sau de directorul care îl substituie la prezidarea ședinței și de secretarul ședinței. Conform solicitării administratorului întreprinderii energetice sau a reprezentantului legal al acesteia, ședința Consiliului de administrație se înregistrează pe suport audio. La solicitarea administratorului întreprinderii energetice sau a reprezentantului legal al acesteia, Agenția este obligată să elibereze extrasul din procesul-verbal și copia înregistrării audio a ședinței.

(7) Administratorul întreprinderii energetice sau reprezentantul legal al acesteia este în drept să participe la ședința Consiliului de administrație însoțit de un avocat și să depună înscrisuri sau alte probe pentru susținerea poziției sale. În cazul în care, în cadrul ședinței Consiliului de administrație, angajații Agenției prezintă administratorului întreprinderii energetice sau reprezentantului legal al acesteia înscrisuri, probe care nu i-au fost aduse la cunoștință anterior, la solicitarea acestuia, Consiliul de administrație este obligat să amâne ședința de examinare a dosarului de aplicare a sancțiunii pentru o altă dată.

(8) După audierea administratorului întreprinderii energetice sau a reprezentantului legal al acesteia, a personalului Agenției implicat în pregătirea dosarului de aplicare a sancțiunii, a altor persoane invitate la ședință, precum și după examinarea tuturor probelor prezentate în cadrul ședinței, directorii Consiliului de administrație încep deliberarea. Hotărârea Consiliului de administrație se comunică în ședință și se consemnează în procesul-verbal al ședinței.

(9) Hotărârea motivată a Consiliului de administrație cu privire la aplicarea sancțiunii, în formă scrisă, se înmânează sau se expediază întreprinderii energetice, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la data pronunțării hotărârii. Hotărârea Consiliului de administrație cu privire la constatarea nerespectării sau încălcării legislației în domeniul energiei și la aplicarea sancțiunii se contestă în termenele și condițiile stabilite în [Codul administrativ](#).

(10) Întreprinderea energetică este în drept să achite jumătate din suma sancțiunii financiare respective dacă o achită în cel mult 72 de ore de la data în care a primit hotărârea Consiliului de administrație cu privire la aplicarea sancțiunii financiare. În acest caz, se consideră că hotărârea cu privire la aplicarea sancțiunii financiare este executată integral.

(11) În cazul în care hotărârea cu privire la aplicarea sancțiunii financiare a fost anulată, integral sau parțial, printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă, suma corespunzătoare a sancțiunii financiare se restituie plătitorului acesteia din bugetul de stat în termen de 30 de zile calendaristice.

(12) Termenul de prescripție pentru aplicarea unei sancțiuni, în conformitate cu prezentul articol, este de un an de la data constatării acesteia, fără a depăși însă 3 ani de la săvârșirea încălcării. În cazul încălcărilor repetate sau cu caracter continuu, termenul de prescripție începe să curgă de la data încetării încălcării.

(13) Agenția va indica în raportul privind activitatea desfășurată în anul precedent, întocmit în

conformitate cu art.12 alin.(7) din prezenta lege, numărul cazurilor de aplicare a sancțiunilor, inclusiv a sancțiunilor stabilite în [Legea nr.107/2016](#) cu privire la energia electrică și în [Legea nr.108/2016](#) cu privire la gazele naturale, și va prezenta informații relevante despre acestea, inclusiv sub aspectul respectării principiului eficienței, proporționalității și al efectului de descurajare al sancțiunilor.

Capitolul IV

ORGANIZAREA ȘI DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚILOR ÎN SECTOARELE ENERGETICII

Articolul 21. Principii de activitate

(1) Toate întreprinderile energetice își desfășoară activitatea în conformitate cu principiul eficienței economice, cu respectarea parametrilor și indicatorilor de calitate, stabiliți în prezenta lege și în legile sectoriale. Prețurile și tarifele, inclusiv cele reglementate, aplicate de întreprinderile energetice se stabilesc în conformitate cu legile sectoriale.

(2) Organele centrale de specialitate, alte autorități ale administrației publice centrale, autoritățile de reglementare, alte autorități publice, autoritățile administrației publice locale, organizațiile necomerciale nu au dreptul:

- a) să intervină în activitatea întreprinderilor energetice;
- b) să distragă personalul întreprinderilor energetice de la îndeplinirea atribuțiilor de serviciu;
- c) să se implice în relațiile contractuale dintre întreprinderile energetice și consumatori, utilizatorii de sistem, cu excepțiile stabilite în prezenta lege și în legile sectoriale.

(3) Organele centrale de specialitate, alte autorități ale administrației publice centrale, autoritățile de reglementare, alte autorități publice, autoritățile administrației publice locale sunt obligate să notifice Guvernul cu privire la înstrăinarea obiectelor energetice aflate în proprietatea lor cu cel puțin 6 luni înainte de încheierea actelor juridice de înstrăinare.

(4) Măsurile întreprinse de Agenție, de organele centrale de specialitate, alte autorități ale administrației publice centrale, de autoritățile de reglementare, de alte autorități publice, de autoritățile administrației publice locale în conformitate cu prezenta lege, cu legile sectoriale și cu alte legi, inclusiv privind licențierea, autorizarea, monitorizarea și supravegherea activității întreprinderilor energetice, nu se consideră a fi un amestec în activitatea întreprinderilor energetice în sensul alin.(2).

(5) Obiectele energetice pot fi construite și admise în exploatare în conformitate cu [Legea nr.163/2010](#) privind autorizarea executării lucrărilor de construcție. Exploatarea obiectelor energetice se efectuează doar după obținerea de către întreprinderile energetice a licențelor, a autorizațiilor, a altor acte permissive, eliberate în termenele și în condițiile stabilite prin lege.

(6) Întreprinderile energetice, indiferent de tipul de proprietate, inclusiv distribuitorii de energie termică, sunt obligate să prezinte Agenției planuri, informații și rapoarte în termenele și în condițiile stabilite în legile sectoriale.

(7) Întreprinderile energetice sunt obligate să efectueze în termen lucrările curente de exploatare și de reparație a obiectelor energetice, cu respectarea actelor normative și a documentelor normativ-tehnice cu privire la calitate, securitate, inclusiv securitatea industrială, precum și cu privire la protecția mediului, astfel încât consumatorii să fie aprovizionați cu energie în mod fiabil și continuu.

(7¹) Întreprinderile energetice, identificate în calitate de furnizori de servicii în conformitate cu [Legea nr.48/2023](#) privind securitatea cibernetică, sunt responsabile de îndeplinirea obligațiilor privind asigurarea securității cibernetice prevăzute de legea respectivă.

(7²) Supravegherea și controlul de stat al respectării obligațiilor menționate la alin.(7¹) din prezentul articol sunt exercitate de către autoritatea competentă la nivel național în domeniul securității cibernetice în conformitate cu [Legea nr.48/2023](#) privind securitatea cibernetică.

(8) Întreprinderile energetice au drept de acces la terenurile terților, cu condiția obținerii acordului proprietarilor terenurilor respective, pentru efectuarea lucrărilor de construcție, exploatare, întreținere, reabilitare, modernizare, inclusiv de re tehnologizare, a obiectelor energetice. Efectuarea lucrărilor menționate trebuie să fie coordonată cu proprietarii terenurilor, cu excepția lucrărilor necesare pentru prevenirea producerii avariilor, incendiilor, electrocutărilor și/sau a exploziilor ori pentru înlăturarea

consecințelor acestora. După finalizarea lucrărilor menționate, întreprinderile energetice sunt obligate să asigure degajarea terenului și repunerea lui în situația inițială în termenele convenite cu proprietarii terenurilor respective. Întreprinderile energetice sunt obligate să se folosească cu bună-credință de drepturile stabilite în prezentul articol și să achite proprietarului de teren sau de alte bunuri proprietate privată despăgubirea cuvenită pentru pagubele produse la efectuarea lucrărilor menționate, inclusiv în cazul înlăturării consecințelor avariilor, incendiilor, electrocutărilor și/sau ale exploziilor.

(9) Producătorii care exploatează centralele electrice, centralele termice, care funcționează pe bază de combustibili fosili, cu excepția celor care desfășoară activitate sezonieră și/sau care produc energie electrică, energie termică exclusiv pentru necesități proprii, sunt obligați să mențină rezerve de combustibili la nivel suficient pentru a asigura securitatea aprovizionării cu energie, în condițiile stabilite de Guvern.

(10) Consumatorii care dispun de centrală electrică sunt în drept să livreze în rețelele electrice surplusul de energie electrică în condițiile stabilite în [Legea nr.107/2016](#) cu privire la energia electrică și în [Legea nr.10/2016](#) privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile.

[Art.21 modificat prin Legea nr.58 din 21.03.2024, în vigoare 01.01.2025]

Articolul 22. Proprietatea în domeniul energiei

(1) În domeniul energiei, proprietatea este publică sau privată.

(2) Obiectele energetice proprietate publică pot fi supuse privatizării în cazurile și în condițiile stabilite în [Legea nr.121/2007](#) privind administrarea și deetimizarea proprietății publice.

(3) Nu sunt pasibile privatizării obiectele energetice proprietate a statului prevăzute în anexa la [Legea nr.121/2007](#) privind administrarea și deetimizarea proprietății publice.

(4) Obiectele energetice proprietate privată pot fi expropriate numai în modul și în cazurile stabilite în [Legea expropriării pentru cauză de utilitate publică nr.488/1999](#), cu condiția despăgubirii proprietarului obiectului energetic respectiv.

(5) Rețelele electrice, rețelele de gaze naturale, rețelele termice, precum și obiectele pentru păstrarea și comercializarea produselor petroliere, indiferent de tipul de proprietate, sunt supuse înregistrării de stat în Registrul obiectelor de infrastructură tehnico-edilitară.

Articolul 23. Raporturile juridice dintre întreprinderile energetice, dintre întreprinderile energetice și consumatori, utilizatorii de sistem

(1) Raporturile juridice dintre întreprinderile energetice, dintre întreprinderile energetice și consumatori, utilizatorii de sistem se stabilesc în conformitate cu contractele încheiate, cu prezenta lege, legile sectoriale, [Legea nr.105/2003](#) privind protecția consumatorilor.

(2) Furnizarea energiei se efectuează cu respectarea prevederilor prezentei legi, legilor sectoriale, [Legii nr.105/2003](#) privind protecția consumatorilor, precum și ale Codului civil nr.1107/2002.

(3) Furnizarea energiei se efectuează în bază de contract, încheiat între furnizor și consumator, în care se stipulează, în mod obligatoriu, informațiile cu privire la denumirea și adresa furnizorului, obiectul contractului, cantitatea și parametrii de calitate a energiei, condițiile de fiabilitate și regimul de furnizare a energiei, prețurile și tarifele aplicate, modalitățile de plată, cuantumul compensațiilor sau modalitatea de calcul al acestora în cazul încălcării de către furnizor a obligațiilor sale, durata contractului, cazurile și modalitatea de prelungire, de modificare, de suspendare și de reziliere a contractului, inclusiv prevederea expresă a dreptului consumatorilor finali de a rezilia contractul în mod unilateral și gratuit, modalitățile de soluționare a neînțelegerilor și a litigiilor aferente neexecutării sau executării defectuoase a clauzelor contractuale, precum și penalitățile aplicate de furnizor în cazul nerespectării de către consumator a termenelor de plată pentru energia furnizată, dacă părțile consimt cu privire la aplicarea penalităților, alte clauze stabilite în legile sectoriale.

(4) Consumatorul are dreptul:

a) să racordeze instalațiile sale la rețelele electrice, termice, de gaze naturale în condițiile stabilite în legile sectoriale;

b) să solicite majorarea puterii electrice, a debitului de gaze naturale, a puterii termice în modul și

în termenele stabilite în legile sectoriale;

c) să-și schimbe furnizorul de energie electrică, de gaze naturale în condițiile stabilite în [Legea nr.107/2016](#) cu privire la energia electrică și, respectiv, în [Legea nr.108/2016](#) cu privire la gazele naturale.

(5) Consumatorul în cazul căruia întreruperea, limitarea sau sistarea livrării energiei electrice poate periclita viața oamenilor sau poate provoca pierderi materiale trebuie să fie aprovizionat cu energie electrică din două surse distincte. În scopul majorării gradului de fiabilitate, acesta este în drept să instaleze din cont propriu a treia sursă de energie electrică, de rezervă.

(6) În cazul în care consumatorul nu achită integral, în termenele stipulate în contract, plata pentru energia furnizată, furnizorul este în drept să întreprindă măsurile necesare pentru sistarea furnizării la locul de consum, cu respectarea condițiilor stabilite în legile sectoriale.

(7) Furnizorul este obligat să asigure reluarea furnizării energiei, care a fost sistată în conformitate cu alin.(6), după achitarea de către consumator a datoriei pentru energia furnizată, în condițiile stabilite în legile sectoriale.

(8) Pentru pagubele cauzate consumatorului, furnizorul poartă răspundere în conformitate cu legislația civilă, legile sectoriale și contractele de furnizare încheiate între părți.

(9) Pentru plata întârziată a consumului de energie, consumatorii plătesc penalitate dacă aceasta este prevăzută în contract și numai în mărimea stabilită de părți, în conformitate cu legile sectoriale. Eventualele neînțelegeri survenite între părți în acest sens nu pot servi drept temei pentru refuzul furnizorului de a încheia contract cu consumatorul dacă acesta a respectat toate condițiile necesare pentru încheierea contractului, stabilite de prezenta lege și de legile sectoriale.

(10) Se interzice conectarea instalațiilor ce aparțin consumatorilor la rețelele electrice, la rețelele de gaze naturale, la rețelele termice fără acordul prealabil al operatorului de sistem, respectiv, al distribuitorului de energie termică. Deconectarea instalațiilor ce aparțin consumatorului de la rețelele electrice, de la rețelele de gaze naturale, de la rețelele termice se efectuează în condițiile și cu respectarea procedurilor stabilite în legile sectoriale.

(11) Consumatorul nu este în drept să împiedice accesul personalului operatorului de sistem, al distribuitorului de energie termică pentru controlul și pentru citirea indicațiilor echipamentului de măsurare, precum și pentru controlul, deservirea și reparația rețelelor electrice, a rețelelor de gaze naturale, a rețelelor termice care aparțin operatorului de sistem, respectiv, distribuitorului de energie termică și sunt amplasate pe proprietatea consumatorului.

(12) Drepturile consumatorilor în raport cu întreprinderile energetice sunt garantate și protejate de prezenta lege, de legile sectoriale, precum și de [Legea nr.105/2003](#) privind protecția consumatorilor.

Capitolul V

EVIDENȚA ENERGIEI. RAPOARTELE STATISTICE ȘI TRANSPARENȚA

Articolul 24. Evidența energiei

(1) Cantitatea energiei produse, exportate, importate, transportate, distribuite, stocate, furnizate și/sau comercializate se măsoară prin intermediul echipamentelor de măsurare.

(2) Echipamentele de măsurare care servesc la măsurarea, determinarea și decontarea consumurilor de energie se verifică metrologic, conform [Legii metrologiei nr.19/2016](#), iar operatorii de sistem, distribuitorii de energie termică sunt responsabili de instalarea și sigilarea lor în prezența consumatorului sau a reprezentantului acestuia, cu întocmirea procesului-verbal în acest sens și cu respectarea condițiilor stabilite în legile sectoriale. Se permite utilizarea doar a echipamentelor de măsurare verificate metrologic, ale căror tipuri sunt incluse în Registrul de stat al mijloacelor de măsurare, publicat pe pagina web oficială a Institutului Național de Metrologie.

(3) Caracteristicile tehnice ale echipamentelor de măsurare instalate la consumator se stabilesc de către operatorii de sistem, distribuitorii de energie termică, în funcție de parametrii și de condițiile specifice, de tipurile energiei, în conformitate cu prevederile actelor normative de reglementare aprobate de Agenție.

(4) Cheltuielile legate de procurarea, instalarea, sigilarea, verificarea metrologică, întreținerea,

repararea și înlocuirea echipamentelor de măsurare la consumatorii casnici sunt suportate de către operatorii sistemului de distribuție din sectorul electroenergetic, din sectorul gazelor naturale, de către distribuitorii de energie termică. Cheltuielile respective justificate se includ în tariful reglementat pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale și, respectiv, în tariful pentru serviciul de distribuție a energiei termice.

(5) Consumatorii casnici sunt în drept să solicite operatorilor de sistem concursul la instalarea echipamentelor de măsurare inteligente care permit înregistrarea orară a cantităților de energie electrică și a volumelor de gaze naturale. În acest caz, costurile aferente procurării, instalării, întreținerii, reparării și înlocuirii echipamentelor de măsurare inteligente se suportă integral de consumatorii casnici respectivi.

(6) Cheltuielile privind procurarea, instalarea, sigilarea, verificarea metrologică, întreținerea, repararea și înlocuirea echipamentelor de măsurare la consumatorii noncasnici se suportă de consumatorii noncasnici.

(7) În cazul în care deteriorarea echipamentului de măsurare și a sigiliilor aplicate acestuia se produce din vina consumatorului, acesta va suporta costul de demontare, reparare, verificare metrologică, instalare sau înlocuire a echipamentului de măsurare deteriorat.

Articolul 25. Rapoartele statistice

(1) Întreprinderile energetice prezintă organelor statisticii oficiale, în condițiile [Legii nr.412/2004](#) cu privire la statistica oficială, rapoarte de un anumit tip despre importul, exportul, producerea și consumul de energie.

(2) Responsabilitatea pentru corectitudinea întocmirii rapoartelor prezentate este pusă pe seama persoanelor cu funcție de conducere ale întreprinderilor energetice.

Articolul 26. Transparența

(1) Întreprinderile energetice sunt obligate să publice pe paginile lor electronice informațiile privind activitatea desfășurată în modul și în condițiile stabilite în actele legislative și normative, inclusiv în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

(2) Persoanele cu funcții de conducere ale întreprinderilor energetice poartă răspundere pentru denaturarea și tăinuirea informației prevăzute la alin.(1).

Capitolul VI

ASIGURAREA SECURITĂȚII LA FUNCȚIONAREA OBIECTELOR ENERGETICE ȘI PROTECȚIA LOR

Articolul 27. Zonele de protecție

(1) Obiectele energetice au grad sporit de pericol. Pentru asigurarea exploatării lor în siguranță se stabilesc zone de protecție. Modul de delimitare a zonelor respective, dimensiunile și regimul lor se stabilesc în legile sectoriale și în regulamentele care reglementează zonele de protecție ale rețelelor, aprobate în condițiile stabilite în legile sectoriale.

(2) Orice lucrare în zona de protecție se efectuează cu acordul întreprinderii energetice și cu respectarea cerințelor stabilite în legile sectoriale.

Articolul 28. Protecția obiectelor energetice

(1) Protecția obiectelor energetice care sunt incluse în Nomenclatorul național al infrastructurii critice se efectuează în conformitate cu Regulamentul privind protecția antiteroristă a infrastructurii critice, aprobat de Guvern.

(2) – *abrogat.*

(3) Persoanele fizice și juridice care întreprind acțiuni ce afectează funcționarea obiectelor energetice poartă răspundere în conformitate cu prevederile Codului civil nr.1107/2002, ale [Codului contravențional nr.218/2008](#) și ale [Codului penal nr.985/2002](#).

Articolul 29. Formarea profesională

(1) Pentru asigurarea exploatării în condiții de securitate a obiectelor energetice, personalul administrativ, personalul operativ și personalul tehnic al întreprinderilor energetice, precum și al agenților economici care prestează servicii de deservire a obiectelor energetice, trebuie să aibă studii de specialitate sau instruire specială. Întreprinderile energetice contribuie la formarea profesională și perfecționarea specialiștilor în cadrul instituțiilor de învățământ de profil.

(2) Instruirea și atestarea personalului în domeniul securității industriale se efectuează conform prevederilor [Legii nr.151/2022](#) privind funcționarea în condiții de siguranță a obiectivelor industriale și a instalațiilor tehnice potențial periculoase.

(3) Personalul operativ și personalul tehnic al întreprinderilor energetice, precum și al agenților economici care prestează servicii de deservire a obiectelor energetice, se supun periodic atestării și examinării medicale.

Capitolul VII

DEZVOLTAREA ȘI EXPLOATAREA OBIECTELOR DE INFRASTRUCTURĂ ENERGETICĂ DE IMPORTANȚĂ STRATEGICĂ

[Capitolul VII (art.30-31) abrogat prin Legea nr.281 din 05.10.2023, în vigoare 14.12.2023]

Articolul 30. Obiectele de infrastructură energetică de importanță strategică

[Art.30 abrogat prin Legea nr.281 din 05.10.2023, în vigoare 14.12.2023]

Articolul 31. Obligații de serviciu public

[Art.31 abrogat prin Legea nr.281 din 05.10.2023, în vigoare 14.12.2023]

Capitolul VII¹

PROIECTELE CE ȘI PROIECTELE IR

Articolul 31¹. Statutul prioritar al proiectelor CE și al proiectelor IR. Principii generale

(1) Dezvoltatorul unui proiect, potențial proiect CE sau potențial proiect IR, care dorește ca proiectul respectiv să fie recunoscut prin decizia Consiliului ministerial al Comunității Energetice ca fiind proiect de interes comun în cadrul Comunității Energetice sau să fie recunoscut ca proiect de interes reciproc, trebuie să prezinte grupului corespunzător din cadrul Comunității Energetice sau din cadrul Uniunii Europene o cerere, care să cuprindă:

a) evaluarea proiectului respectiv din punctul de vedere al contribuției proiectului în cauză la implementarea obiectivelor Comunității Energetice privind energia și clima pentru 2030 și a obiectivului privind neutralitatea climatică pentru 2050 al Comunității Energetice, în cazul unui potențial proiect CE, sau a priorităților stabilite la nivelul Uniunii Europene, în cazul unui potențial proiect IR;

b) referința la categoria relevantă a potențialului proiect CE sau proiect IR, stabilită în anexă;

c) analiza respectării criteriilor relevante prevăzute în anexă, precum și/sau a altor criterii și condiții, stabilite la nivelul Comunității Energetice, în cazul unui potențial proiect CE, și/sau a criteriilor și condițiilor stabilite la nivelul Uniunii Europene, în cazul unui potențial proiect IR;

d) în cazul unui potențial proiect CE sau proiect IR care este suficient de avansat, o analiză cost-beneficiu specifică proiectului respectiv, efectuată în conformitate cu metodologiile relevante stabilite în cadrul Comunității Energetice, în cazul unui potențial proiect CE, sau în conformitate cu metodologiile relevante stabilite în cadrul Uniunii Europene, în cazul unui potențial proiect IR;

e) alte informații și documente relevante pentru evaluarea unui potențial proiect CE sau proiect IR de către grupul corespunzător din cadrul Comunității Energetice sau din cadrul Uniunii Europene.

(2) Obiectele vizate de proiectele de interes comun în cadrul Comunității Energetice și de proiectele de interes reciproc au statut de proiecte prioritare și se consideră obiecte de importanță strategică pentru Republica Moldova, care servesc interesului economic național.

(3) Organul central de specialitate în domeniul energiei este desemnat în calitate de autoritate responsabilă pentru facilitarea și coordonarea eliberării actelor permissive necesare pentru proiectarea, construcția și punerea în funcțiune a obiectelor de infrastructură energetică vizate de proiectele CE și de

proiectele IR (în continuare – *proces de autorizare a proiectelor CE sau IR*).

(4) În calitate de autoritate responsabilă pentru facilitarea și coordonarea procesului de autorizare a proiectelor CE și a proiectelor IR, organul central de specialitate în domeniul energiei coordonează eliberarea actelor permise necesare de către autoritățile administrației publice centrale de specialitate, de către autoritățile administrației publice locale și de către alte autorități publice (în continuare – *autorități implicate*) și monitorizează respectarea de către autoritățile implicate a termenelor stabilite în calendarul procesului de autorizare a proiectelor CE sau a proiectelor IR, astfel încât dezvoltatorul unui proiect CE sau al unui proiect IR să obțină actele permise necesare în cel mai scurt timp posibil, cu respectarea termenelor prevăzute la art.31² alin.(1).

(5) Organul central de specialitate în domeniul energiei inițiază crearea unui grup de lucru, la nivelul Guvernului, în care participă, reieșind din competențele legale, persoanele responsabile din cadrul tuturor autorităților implicate. În cadrul grupului respectiv, organul central de specialitate în domeniul energiei stabilește, prin cooperare cu dezvoltatorul proiectului CE sau al proiectului IR și după consultarea autorităților implicate, un calendar al procesului de autorizare pentru fiecare proiect CE sau IR, în care să fie indicate termenele de emisie a deciziilor pentru fiecare dintre autoritățile implicate.

(6) Organul central de specialitate în domeniul energiei monitorizează respectarea calendarului procesului de autorizare a proiectului CE sau IR. În cazul în care autoritatea implicată estimează că decizia privind eliberarea unui act permisiv nu va fi emisă în termenul stabilit, aceasta informează, fără întârziere, organul central de specialitate în domeniul energiei, cu prezentarea cauzelor nerespectării termenului. În acest caz, organul central de specialitate în domeniul energiei, după consultarea dezvoltatorului proiectului CE sau al proiectului IR, propune grupului de lucru modificarea calendarului procesului de autorizare a proiectului respectiv, fără a depăși termenul maxim stabilit la art.31² alin.(1), și informează despre aceasta grupul corespunzător din cadrul Comunității Energetice, responsabil de lista proiectelor CE, sau din cadrul Uniunii Europene, responsabil de lista proiectelor IR.

(7) Organul central de specialitate în domeniul energiei acordă, la solicitare, asistență dezvoltatorului proiectului CE sau al proiectului IR și îi prezintă informații cu privire la actele normative și cerințele aplicabile în legătură cu eliberarea actelor permise necesare pentru implementarea proiectului respectiv.

(8) Atribuțiile de facilitare și coordonare a procesului de autorizare a unui proiect CE sau IR ori a unei categorii de proiecte CE sau de proiecte IR pot fi delegate de către organul central de specialitate în domeniul energiei altei autorități ori instituții publice, cu respectarea următoarelor condiții:

a) organul central de specialitate în domeniul energiei notifică Secretariatul Comunității Energetice cu privire la delegarea funcțiilor de facilitare și coordonare a procesului de autorizare a unui proiect CE sau IR și publică pe pagina sa web oficială notificarea respectivă;

b) pentru fiecare proiect CE sau proiect IR este desemnată doar o autoritate ori instituție publică ca punct de contact unic pentru dezvoltatorul proiectului respectiv, care facilitează și coordonează prezentarea tuturor documentelor și a informațiilor relevante.

(9) Proiectele CE se includ în planurile de dezvoltare a rețelelor electrice de transport pentru 10 ani, stabilite la art.34 din [Legea nr.107/2016](#) cu privire la energia electrică. Proiectelor CE li se acordă prioritate la implementarea planurilor de dezvoltare respective.

(10) În cazul în care implementarea proiectului CE sau a proiectului IR implică luarea deciziilor atât în Republica Moldova, cât și în una sau mai multe state părți ale Comunității Energetice și/sau în unul sau mai multe state membre ale Uniunii Europene, organul central de specialitate în domeniul energiei colaborează, după necesitate, cu instituțiile competente din statele respective și întreprinde măsurile necesare în vederea cooperării și a coordonării eficiente și eficace a eforturilor în legătură cu procesul de autorizare a unui proiect CE sau IR, în special în legătură cu eliberarea actelor permise de mediu necesare.

(11) În cazul desemnării unui coordonator al proiectului CE, de către Grupul permanent de nivel înalt al Comunității Energetice, sau a unui coordonator al proiectului IR, de către Comisia Europeană, organul central de specialitate în domeniul energiei colaborează cu el și coordonează cu acesta activitățile legate de implementarea proiectului respectiv.

(12) Pentru a asigura transparența activității și informarea publicului larg cu privire la prevederile actelor normative aplicabile în procesul de autorizare a proiectelor CE sau IR, organul central de specialitate în domeniul energiei elaborează și publică pe pagina sa web oficială un ghid care să conțină informații cu privire la:

a) actele normative pe care se bazează deciziile și avizele corespunzătoare, pe categorii de proiecte CE sau de proiecte IR relevante, inclusiv actele normative din domeniul mediului;

b) actele permissive necesare pentru proiectarea, construcția și punerea în funcțiune a obiectelor de infrastructură energetică vizate de proiectele CE sau de proiectele IR;

c) numele și datele de contact ale persoanelor responsabile din cadrul organului central de specialitate în domeniul energiei, precum și ale celor din cadrul altor autorități și ale părților interesate;

d) fluxul de lucru, cu evidențierea fiecărei etape a procesului de autorizare a proiectelor CE sau IR, inclusiv un calendar orientativ al etapelor și descrierea procesului decizional;

e) domeniul de aplicare, structura și nivelul de detaliere a documentelor care urmează să fie prezentate concomitent cu cererea de luare a deciziilor, inclusiv o listă de verificare;

f) etapele procesului de autorizare a proiectelor CE sau IR și mijloacele prin care publicul larg poate participa la proces.

Articolul 31². Organizarea procesului de autorizare a proiectelor CE sau IR

(1) Procesul de autorizare a proiectelor CE sau IR se desfășoară în două etape: etapa prealabilă și etapa de autorizare propriu-zisă. Durata întregului proces de autorizare a proiectelor CE sau IR nu poate depăși termenul de 3 ani și 6 luni, cu posibilitatea prelungirii cu cel mult 9 luni a termenului stabilit pentru desfășurarea celor două etape.

(2) Etapa prealabilă reprezintă perioada dintre inițierea procesului de autorizare a unui proiect CE sau IR și înregistrarea de către autoritatea administrației publice locale a cererii privind eliberarea autorizației de construire depuse de dezvoltatorul proiectului respectiv. Etapa prealabilă include și depunerea dosarului pentru eliberarea actelor permissive de mediu necesare. Etapa prealabilă trebuie să dureze cel mult doi ani. Termenul de doi ani se calculează începând cu data la care organul central de specialitate în domeniul energiei a comunicat dezvoltatorului proiectului CE sau al proiectului IR că notificarea sa privind inițierea procesului de autorizare este acceptată.

(3) Pentru a iniția procesul de autorizare a unui proiect CE sau IR, dezvoltatorul proiectului respectiv expediază organului central de specialitate în domeniul energiei, prin intermediul documentului electronic, semnat cu semnătură electronică calificată, sau prin document pe suport de hârtie, semnat de către unul dintre directorii consiliului de administrație al dezvoltatorului, o notificare cu privire la inițierea procesului de autorizare a proiectului CE sau a proiectului IR, la care anexează o descriere detaliată a proiectului respectiv, inclusiv indicându-se documentele de care dispune pentru eliberarea actelor permissive necesare pentru implementarea proiectului CE sau a proiectului IR, precum și un raport privind consultările publice efectuate, prevăzut la art.31³ alin.(9).

(4) Organul central de specialitate în domeniul energiei expediază notificarea și documentele anexate la aceasta, indicate la alin.(3), tuturor autorităților implicate, care îi notifică, în termen de două luni, dacă dezvoltatorul proiectului CE sau al proiectului IR deține toate documentele necesare pentru a obține actele permissive corespunzătoare.

(5) În termen de 3 luni de la recepționarea notificării indicate la alin.(4) din prezentul articol, organul central de specialitate în domeniul energiei notifică dezvoltatorul proiectului CE sau al proiectului IR fie că acesta dispune de toate documentele necesare pentru eliberarea actelor permissive corespunzătoare și că notificarea sa privind inițierea procesului de autorizare a proiectului CE sau IR este acceptată, iar procesul de autorizare se consideră inițiat, fie că proiectul CE sau proiectul IR nu corespunde criteriilor stabilite în ghidul menționat la art.31¹ alin.(12), cu indicarea motivelor refuzului și a informațiilor pertinente privind măsurile suplimentare ce trebuie întreprinse de acesta pentru înlăturarea cauzelor care au stat la baza refuzului.

(6) Etapa prealabilă poate fi divizată în trei stadii, în funcție de acțiunile care urmează a fi întreprinse:

a) după confirmarea notificării privind inițierea procesului de autorizare a proiectului CE sau a proiectului IR, organul central de specialitate în domeniul energiei, în colaborare cu autoritățile implicate și, după caz, în baza propunerii dezvoltatorului proiectului CE sau al proiectului IR, identifică domeniul de aplicare, precum și informațiile și documentele care trebuie prezentate de către dezvoltator pentru eliberarea actelor permise necesare. Lista de verificare indicată la art.31¹ alin.(12) lit.e) stă la baza acestei identificări;

b) în baza informației identificate conform lit.a) din prezentul alineat, organul central de specialitate în domeniul energiei întocmește, în cooperare cu dezvoltatorul proiectului CE sau al proiectului IR, un calendar detaliat al procesului de autorizare a proiectului CE sau a proiectului IR respectiv. În cazul proiectelor CE și al proiectelor IR transfrontaliere, instituțiile responsabile de facilitarea și coordonarea procesului de autorizare a proiectului CE sau a proiectului IR din statele implicate colaborează pentru a ajusta calendarele întocmite la nivel național și pregătesc un calendar comun;

c) după depunerea de către dezvoltatorul proiectului CE sau al proiectului IR a documentelor necesare pentru eliberarea actelor permise corespunzătoare, la solicitarea autorităților implicate, organul central de specialitate în domeniul energiei este în drept să solicite de la dezvoltatorul proiectului respectiv informații care nu au fost prezentate de acesta, deși au fost identificate ca fiind necesare conform lit.a) din prezentul alineat, sau informații suplimentare, dacă este necesară clarificarea anumitor circumstanțe.

(7) Calendarul procesului de autorizare a proiectului CE sau IR se coordonează cu autoritățile implicate în cadrul grupului de lucru instituit în conformitate cu art.31¹ alin.(5). Calendarul procesului de autorizare a proiectului CE sau IR trebuie să includă cel puțin informații cu privire la:

a) actele permise necesare pentru proiectarea, construcția și punerea în funcțiune a obiectului de infrastructură energetică vizat de proiectul respectiv;

b) autoritățile publice, părțile interesate și publicul larg care ar putea fi afectat;

c) etapele procesului de autorizare a proiectelor CE sau IR și durata acestora;

d) etapele principale care trebuie parcurse în vederea eliberării actelor permise necesare și termenele aferente;

e) resursele planificate de autoritățile implicate și eventualele resurse suplimentare necesare.

(8) Dezvoltatorul proiectului CE sau al proiectului IR cooperează cu organul central de specialitate în domeniul energiei pentru a prezenta informații complete și exhaustive cu privire la proiectul respectiv, precum și pentru a asigura respectarea calendarului procesului de autorizare a proiectului respectiv.

(9) Autoritatea/autoritățile implicate din cadrul administrației publice locale notifică, fără întârziere, organul central de specialitate în domeniul energiei cu privire la depunerea de către dezvoltatorul proiectului CE sau al proiectului IR a cererii privind eliberarea autorizației de construire și, după caz, cu privire la faptul că dosarul depus este incomplet, iar dezvoltatorului respectiv i-a fost solicitată prezentarea informațiilor suplimentare pentru clarificarea anumitor circumstanțe în conformitate cu [Legea nr.163/2010](#) privind autorizarea executării lucrărilor de construcție.

(10) La data înregistrării de către autoritatea administrației publice locale a cererii privind eliberarea autorizației de construire, etapa de autorizare propriu-zisă se consideră inițiată și durează cel mult un an și șase luni. În cazul în care proiectul CE sau proiectul IR urmează a fi implementat pe teritoriul mai multor unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, dezvoltatorul respectiv poate depune cererea pentru obținerea autorizației de construire concomitent la mai multe autorități ale administrației publice locale, iar etapa de autorizare propriu-zisă se consideră inițiată la data primei înregistrări a cererii privind eliberarea autorizației de construire.

Articolul 31³. Consultările publice în legătură cu implementarea proiectelor CE și a proiectelor IR

(1) În termen de 3 luni de la inițierea procesului de autorizare a proiectului CE sau a proiectului IR în conformitate cu art.31² alin.(5), dezvoltatorul proiectului respectiv elaborează și prezintă organului central de specialitate în domeniul energiei un concept privind participarea publicului larg. Conceptul respectiv se elaborează în conformitate cu cerințele stabilite în ghidul menționat la art.31¹ alin.(12) și

trebuie să includă cel puțin informațiile referitoare la:

- a) părțile interesate;
- b) măsurile preconizate, inclusiv locațiile și datele generice propuse pentru ședințele consultărilor publice;
- c) calendarul ședințelor planificate în cadrul consultărilor publice;
- d) resursele umane alocate pentru consultările publice.

(2) Organul central de specialitate în domeniul energiei examinează conceptul indicat la alin.(1) și, în termen de 3 luni de la prezentarea acestuia, notifică dezvoltatorul proiectului CE sau al proiectului IR cu privire la validarea conceptului privind participarea publicului larg sau cu privire la necesitatea modificării conceptului respectiv, indicând modificările recomandate. La luarea deciziei, organul central de specialitate în domeniul energiei ține cont de orice formă de participare și de consultare a publicului larg care a avut loc înainte de inițierea procesului de autorizare a proiectului CE sau a proiectului IR, cu condiția că participarea și consultarea publicului larg au fost efectuate cu respectarea cerințelor cu privire la transparență, stabilite la alin.(4).

(3) În cazul în care, după validarea conceptului privind participarea publicului larg, dezvoltatorul proiectului CE sau al proiectului IR intenționează să-l modifice semnificativ, acesta este obligat să informeze organul central de specialitate în domeniul energiei și să modifice conceptul respectiv conform recomandărilor organului central de specialitate în domeniul energiei.

(4) Pentru a încuraja participarea publicului larg și a asigura informarea și consultarea continuă a publicului larg în legătură cu implementarea proiectelor CE sau a proiectelor IR trebuie respectate următoarele principii:

a) părțile interesate afectate de implementarea unui proiect CE sau proiect IR, inclusiv autoritățile administrației publice locale, centrale și regionale relevante, proprietarii de terenuri și persoanele care locuiesc în vecinătatea zonei în care urmează să fie construit obiectul infrastructurii energetice vizat de proiectul respectiv, publicul larg, asociațiile sau organizațiile, constituite conform legii, sunt informate și consultate, în mod deschis și transparent, la etapa incipientă, astfel încât alternativele propuse în cadrul consultărilor publice să poată fi luate în considerare. În caz de necesitate, organul central de specialitate în domeniul energiei acordă suport dezvoltatorului proiectului CE sau al proiectului IR în acest sens;

b) în cazul în care se organizează mai multe consultări publice pentru un proiect CE sau proiect IR, în măsura posibilităților, se recurge la gruparea acestora. Fiecare consultare publică acoperă toate subiectele relevante pentru o anumită etapă a procesului de autorizare a proiectului CE sau a proiectului IR, iar fiecare subiect este abordat o dată pe parcursul consultărilor publice. O consultare publică poate avea loc în mai multe locații geografice. Subiectele abordate în cadrul unei consultări publice se indică în mod clar în notificarea privind consultările publice;

c) comentariile și obiecțiile părților interesate se admit doar în intervalul de timp stabilit pentru prezentarea acestora.

(5) Înainte de a expedia organului central de specialitate în domeniul energiei notificarea completă privind inițierea procesului de autorizare a proiectului CE sau a proiectului IR, dezvoltatorul proiectului respectiv este obligat să organizeze cel puțin o consultare publică. În cadrul consultării publice, părțile interesate menționate la alin.(4) lit.a) sunt informate cu privire la proiectul CE sau proiectul IR la etapa incipientă, astfel încât să fie identificate cel mai potrivit amplasament, traseu sau tehnologii, să fie identificat, după caz, întreg impactul posibil, în conformitate cu actele normative în vigoare, ținându-se cont de considerațiile relevante privind adaptarea la schimbările climatice, și să fie identificate subiectele relevante pentru implementarea proiectului CE sau a proiectului IR. Dezvoltatorul proiectului CE sau al proiectului IR publică pe pagina web menționată la alin.(10) un raport în care descrie modul în care au fost luate în considerare opiniile exprimate în cadrul consultărilor publice, indicând modificările aduse proiectului privind amplasamentul, traseul și concepției proiectului CE sau IR ori indicând motivele pentru care opiniile respective nu au fost luate în considerare.

(6) În cadrul consultărilor publice organizate în conformitate cu alin.(5), dezvoltatorul proiectului CE sau al proiectului IR trebuie să întreprindă cel puțin următoarele acțiuni:

- a) să elaboreze și să publice o broșură informativă de cel mult 15 pagini care să prezinte, în mod

clar și concis, un sumar al scopului și al calendarului preliminar de implementare a proiectului CE sau a proiectului IR, informații relevante privind dezvoltarea planificată a rețelei de transport sau de distribuție, după caz, rutele alternative luate în considerare, impactul posibil, inclusiv de natură transfrontalieră, și eventualele măsuri de atenuare a acestora. Broșura informativă se publică până la desfășurarea consultării publicului larg și trebuie să indice suplimentar adresa platformei Secretariatului Comunității Energetice și pagina web oficială a organului central de specialitate în domeniul energiei pe care este publicat ghidul menționat la art.31¹ alin.(12);

b) să informeze cu privire la proiectul CE sau la proiectul IR toate părțile interesate prin intermediul paginii web create în conformitate cu alin.(10) din prezentul articol și prin intermediul mass-mediei naționale;

c) să invite, prin forma unui document electronic, a unui document pe suport de hârtie ori prin intermediul mass-mediei naționale, toate părțile interesate afectate de implementarea proiectului CE sau a proiectului IR pentru participare la ședințe în vederea abordării unor subiecte specifice.

(7) În cazul proiectelor CE sau al proiectelor IR transfrontaliere, care implică Republica Moldova și/sau una sau mai multe state părți ale Comunității Energetice, și/sau unul sau mai multe state membre ale Uniunii Europene, perioada consultărilor publice organizate în conformitate cu alin.(5) nu trebuie să depășească două luni din momentul în care a fost inițiată prima consultare publică în unul din statele implicate.

(8) În cazul proiectelor CE sau al proiectelor IR cu impact transfrontalier semnificativ asupra mediului altui sau altor state părți ale Comunității Energetice ori asupra mediului altui sau altor state membre ale Uniunii Europene, care aplică prevederile Convenției privind evaluarea impactului asupra mediului înconjurător în context transfrontalier (adoptată la Espoo, Finlanda, la 25 februarie 1991), la care Republica Moldova a aderat prin [Hotărârea Parlamentului nr.1546/1993](#), informațiile relevante se prezintă autorității responsabile pentru facilitarea și coordonarea procesului de autorizare din statele respective. Autoritatea sesizată indică în notificarea privind procesul de consultare dacă aceasta sau altă autoritate implicată intenționează să participe la consultările publice organizate în conformitate cu prezentul articol.

(9) Înainte de a expedia organului central de specialitate în domeniul energiei notificarea privind inițierea procesului de autorizare a proiectului CE sau a proiectului IR, dezvoltatorul proiectului respectiv elaborează un raport care să reflecte rezultatele consultărilor publice de până la inițierea procesului de autorizare. Raportul respectiv se anexează la notificarea privind inițierea procesului de autorizare a proiectului CE sau a proiectului IR, care se prezintă de dezvoltatorul proiectului respectiv în conformitate cu art.31² alin.(3). Organul central de specialitate în domeniul energiei expediază raportul în cauză organului central de specialitate al administrației publice pentru resurse naturale și mediu și autorităților administrației publice locale care urmează să examineze cererile privind eliberarea autorizațiilor de construire, astfel încât să fie identificate eventualele probleme ce trebuie soluționate în legătură cu proiectul CE sau proiectul IR.

(10) Dezvoltatorul proiectului CE sau al proiectului IR este obligat să creeze și să actualizeze o pagină web care să conțină cel puțin următoarele informații relevante despre proiectul respectiv:

a) broșura informativă în formă electronică, elaborată în conformitate cu alin.(6) lit.a);

b) un rezumat în formă electronică de cel mult 50 de pagini, fără detalii tehnice, care să reflecte stadiul implementării proiectului respectiv. Rezumatul respectiv se actualizează periodic, cu indicarea modificărilor aduse versiunilor anterioare;

c) calendarul de implementare a proiectului respectiv și perioada planificată pentru desfășurarea consultărilor publice, cu indicarea datelor și a locurilor unde se preconizează organizarea consultărilor, precum și a subiectelor relevante care se propun a fi discutate;

d) modalitatea în care poate fi obținut setul complet de documente relevante pentru consultările publice și datele de contact ale persoanelor responsabile;

e) modalitatea în care pot fi transmise comentariile și obiecțiile în cadrul consultărilor publice și datele de contact ale persoanelor responsabile;

f) un link către paginile web oficiale ale organului central de specialitate în domeniul energiei și

Secretariatului Comunității Energetice.

(11) Dezvoltatorul proiectului CE sau al proiectului IR publică informațiile relevante despre proiect și prin intermediul altor mijloace de informare la care are acces publicul larg. În cadrul consultărilor publice nu se comunică publicului larg informațiile care constituie secret comercial, precum și alte informații oficiale cu accesibilitate limitată.

Articolul 31⁴. Analiza cost-beneficiu în sectoarele energeticii. Principii specifice privind investițiile în cadrul proiectelor CE cu impact transfrontalier

(1) Agenția publică pe pagina web oficială setul de indicatori și valorile de referință corespunzătoare ale costurilor unitare de investiție pentru proiecte comparabile din sectoarele relevante ale energeticii, care pot fi utilizate de dezvoltatorii proiectelor CE pentru efectuarea analizei cost-beneficiu. Setul de indicatori și valorile de referință respective se elaborează de Agenție în cooperare cu autoritățile de reglementare din statele care sunt parte a Comunității Energetice, în cadrul platformei Comitetului de reglementare al Comunității Energetice, în condițiile și termenele stabilite în conformitate cu Tratatul Comunității Energetice.

(2) Costurile de investiție realizate în mod eficient în legătură cu implementarea unui proiect CE care vizează dezvoltarea unui obiect de infrastructură energetică din categoriile prevăzute la pct.1 lit.a)–d) și la pct.3 din anexa la prezenta lege, care se referă fie doar la Republica Moldova, fie la Republica Moldova și la una sau mai multe state părți ale Comunității Energetice și care țin de competența autorităților de reglementare din statele în cauză, sunt suportate de către operatorii sistemelor de transport sau de către dezvoltatorul/dezvoltatorii proiectului respectiv din statul/statele părți ale Comunității Energetice în care proiectul CE respectiv are un impact net pozitiv asupra pieței și sunt recuperate, ulterior, prin intermediul tarifelor pentru serviciul de transport din statul/statele respective.

(3) Principiul indicat la alin.(2) se aplică în măsura în care costurile respective nu sunt recuperate prin intermediul plăților pentru gestionarea congestiilor sau prin intermediul altor plăți efectuate în legătură cu investiția în cauză.

(4) Costurile de investiție menționate la alin.(2) nu includ costurile aferente întreținerii și exploatării obiectelor de infrastructură energetică noi construite în cadrul implementării proiectelor CE.

(5) În cazul proiectelor CE care vizează dezvoltarea unui obiect de infrastructură energetică din categoriile prevăzute la pct.1 lit.a)–d) și la pct.3 din anexă, prevederile alin.(2) din prezentul articol se aplică în cazul în care cel puțin un dezvoltator al proiectului CE solicită Agenției acest lucru pentru toate costurile de investiție sau pentru o parte a acestora. În cazul în care un proiect CE urmează a fi implementat de mai mulți dezvoltatori, Agenția solicită, fără întârziere, tuturor dezvoltatorilor proiectului respectiv să depună o cerere de investiție comună în conformitate cu art.31⁵. În cazul proiectelor CE care vizează dezvoltarea unui obiect de infrastructură energetică din categoriile prevăzute la pct.1 lit.e) și la pct.2 din anexă, prevederile alin.(2) din prezentul articol pot fi aplicate în cazul în care cel puțin un dezvoltator al proiectului respectiv solicită Agenției acest lucru.

(6) În cazul unui proiect CE în raport cu care se aplică prevederile alin.(2), dezvoltatorul proiectului respectiv informează Agenția, cel puțin o dată pe an și până la punerea în funcțiune a obiectului de infrastructură energetică vizat de proiectul CE, cu privire la progresele înregistrate în acest sens, precum și cu privire la costurile identificate și riscurile asociate implementării proiectului în cauză.

(7) După ce un proiect CE din categoria menționată la alin.(2) este evaluat ca fiind suficient de avansat și se estimează că este pregătit pentru a intra în faza de construcție în următoarele 36 de luni, dezvoltatorul proiectului respectiv prezintă Agenției și autorităților de reglementare din statele părți ale Comunității Energetice, din statele membre ale Uniunii Europene, implicate în implementarea proiectului CE (în continuare – *autorități de reglementare implicate*), o cerere de investiție în conformitate cu art.31⁵.

Articolul 31⁵. Depunerea și examinarea cererii de investiție

(1) Cererea de investiție trebuie să conțină inclusiv solicitarea privind alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție și să fie însoțită de:

a) analiza cost-beneficiu actualizată specifică proiectului CE, efectuată în conformitate cu

metodologiile relevante stabilite în cadrul Comunității Energetice și cu luarea în considerare a beneficiilor care depășesc frontierele statelor pe teritoriul cărora urmează a fi amplasată infrastructura energetică respectivă;

b) un plan de afaceri, care să evalueze viabilitatea financiară a proiectului CE, inclusiv soluția financiară aleasă. În cazul proiectelor CE care vizează dezvoltarea unui obiect de infrastructură energetică din categoriile prevăzute la pct.3 din anexă, planul de afaceri trebuie să fie însoțit de rezultatele testelor de piață;

c) propunerea argumentată privind mecanismul de alocare transfrontalieră a costurilor de investiție, dacă dezvoltatorii proiectului CE au ajuns la un acord în legătură cu aceasta.

(2) Cererea de investiție se elaborează după consultarea de către dezvoltatorii proiectului CE a operatorilor sistemelor de transport din statele în care proiectul CE are un impact net pozitiv, cu respectarea recomandărilor stabilite în cadrul Tratatului Comunității Energetice. Dacă proiectul CE urmează să fie implementat de mai mulți dezvoltatori, aceștia depun o cerere de investiție comună.

(3) Agenția este obligată să păstreze confidențialitatea informațiilor care constituie secret comercial sau a altor informații cu accesibilitate limitată, obținute în cadrul și în legătură cu examinarea cererii de investiție.

(4) În termen de 6 luni de la data înregistrării cererii de investiție la ultima autoritate de reglementare implicată, Agenția, după consultarea dezvoltatorilor proiectului CE și prin coordonare cu autoritățile de reglementare implicate, decide cu privire la:

a) alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție realizate în mod eficient, pe care va trebui să le suporte fiecare operator de sistem în cadrul proiectului respectiv, precum și cu privire la modul de includere a costurilor respective în tarifele operatorilor de sistem relevanți; sau

b) respingerea cererii de investiție, integral sau parțial, dacă, în urma analizei comune efectuate de Agenție și autoritățile de reglementare relevante, concluzionează că proiectul CE sau o parte a acestuia nu aduce un beneficiu net semnificativ în niciunul dintre statele autorităților de reglementare relevante.

(5) Agenția include în tarifele reglementate pentru serviciul de transport costurile de investiție realizate în mod eficient, având în vedere cele mai bune practici cu privire la tratamentul cererilor de investiție pentru proiectele CE, adoptate în cadrul Comunității Energetice și în conformitate cu alocarea costurilor de investiție care urmează să fie suportate de fiecare operator de sistem în legătură cu proiectul CE în cauză. Pentru proiectele CE care vizează dezvoltarea unui obiect de infrastructură energetică pe teritoriul Republicii Moldova, Agenția evaluează, după caz, dacă includerea costurilor de investiție în tarifele reglementate pentru serviciul de transport ar putea genera probleme de accesibilitate pentru utilizatorii de sistem.

(6) La alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție, Agenția, după consultarea operatorilor sistemelor de transport, trebuie să ajungă la un acord cu autoritățile de reglementare implicate care să fie bazat inclusiv pe informațiile prevăzute la alin.(1) lit.a)–b), dar fără a se limita la acestea. Evaluarea efectuată în legătură cu aceasta trebuie să ia în considerare toate scenariile relevante ce țin de planificarea rețelelor de transport și trebuie să permită efectuarea unei analize solide a contribuției proiectului CE la implementarea politicilor energetice ale Comunității Energetice în ceea ce privește decarbonizarea, integrarea piețelor de energie, concurența, durabilitatea și securitatea aprovizionării cu energie.

(7) La alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție se ține cont de nivelul real sau de cel estimat al veniturilor obținute din:

a) gestionarea congestiilor sau din alte plăți conexe;

b) aplicarea mecanismului de compensare dintre operatorii sistemului de transport, stabilit în conformitate cu [Legea nr.107/2016](#) cu privire la energia electrică.

(8) La luarea deciziei de alocare transfrontalieră a costurilor de investiție, Agenția ține cont de costurile și beneficiile economice, sociale și de mediu ale proiectelor respective în statele implicate, precum și de necesitatea de a asigura un cadru de finanțare stabil pentru dezvoltarea proiectelor CE, reducând, în același timp, la minimum necesitățile de sprijin financiar. În cazul în care un proiect CE atenuează externalități negative, precum fluxurile în buclă, iar proiectul CE respectiv este implementat

într-un stat parte a Comunității Energetice sau într-un stat membru al Uniunii Europene care se află la originea externalității negative, această atenuare nu se consideră beneficiu transfrontalier și nu poate fi considerat temei pentru alocarea costurilor către operatorii sistemelor de transport din statele afectate de aceste externalități negative.

(9) Hotărârile Agenției privind alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web oficială a Agenției.

(10) Agenția, în cooperare cu autoritățile de reglementare implicate, notifică Comitetul de reglementare al Comunității Energetice și Agenția pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei din cadrul Uniunii Europene despre decizia de alocare transfrontalieră a costurilor de investiție și prezintă informații relevante cu privire la decizia respectivă, inclusiv:

a) evaluarea efectelor identificate în raport cu fiecare stat implicat în proiect, în special în ceea ce privește tarifele pentru prestarea serviciilor de transport;

b) evaluarea planului de afaceri prevăzut la alin.(1) lit.b);

c) externalitățile pozitive pe care le-ar putea genera proiectul CE la nivel național sau regional, precum securitatea aprovizionării, flexibilitatea sistemului, solidaritatea sau inovarea;

d) rezultatul consultării cu dezvoltatorii proiectului CE în cauză.

(11) La stabilirea tarifelor în conformitate cu legile sectoriale, Agenția ține cont de costurile reale ale investiției suportate de operatorul sistemului de transport sau de dezvoltatorul proiectului CE, în măsura în care costurile respective corespund principiului eficienței economice, ținându-se cont de mecanismul de alocare transfrontalieră a costurilor de investiție.

(12) În cazul în care, în termenul stabilit la alin.(4), Agenția nu ajunge la un acord cu autoritățile de reglementare implicate în legătură cu examinarea cererii de investiție și, respectiv, nu aprobă o decizie în acest sens, Agenția informează despre acest lucru Comitetul de reglementare al Comunității Energetice, Secretariatul Comunității Energetice și Comisia Europeană.

(13) În circumstanțele stabilite la alin.(10) sau la solicitarea comună a Agenției și a autorităților de reglementare implicate, cererea de investiție se examinează de Comitetul de reglementare al Comunității Energetice în conformitate cu procedura stabilită în cadrul Tratatului Comunității Energetice.

(14) Decizia privind alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție nu afectează dreptul operatorilor sistemelor de transport de a solicita Agenției aprobarea tarifelor pentru serviciul de transport în conformitate cu prevederile [Legii nr.107/2016](#) cu privire la energia electrică și ale [Legii nr.108/2016](#) cu privire la gazele naturale.

(15) Prevederile prezentului articol nu se aplică în cazul proiectelor CE care beneficiază de derogări specifice, stabilite în cadrul Tratatului Comunității Energetice.

(16) Prezentul articol se aplică *mutatis mutandis* și proiectelor IR.

Articolul 31⁶. Stimulente pentru proiectele CE

(1) În cazul în care dezvoltatorul unui proiect CE este expus unor riscuri mai mari la dezvoltarea, construcția, operarea sau întreținerea obiectului de infrastructură energetică care ține de competența Agenției, fapt stabilit prin comparația cu riscurile asociate în mod normal proiectelor de infrastructură asemănătoare, Agenția poate decide, prin hotărâre, cu privire la oferirea, în conformitate cu legile sectoriale, a unor stimulente pentru proiectul în cauză.

(2) Procedura și criteriile de identificare și evaluare a riscurilor asociate investițiilor în infrastructura energetică se stabilesc în metodologia elaborată și aprobată de către Agenție. La elaborarea metodologiei respective, Agenția ține cont de recomandările emise în acest sens de Agenția pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei din cadrul Uniunii Europene.

(3) Stimulentele prevăzute la alin.(1) nu se oferă în cazul proiectelor CE care beneficiază de derogări specifice, stabilite în cadrul Tratatului Comunității Energetice.

(4) La aprobarea hotărârii privind oferirea stimulentei pentru un proiect CE, Agenția ține cont de rezultatele analizei cost-beneficiu efectuate în conformitate cu metodologiile relevante, stabilite în cadrul Comunității Energetice, și, în special, de externalitățile pozitive generate de către proiectul CE la nivel regional sau la nivelul Comunității Energetice. Concomitent, Agenția examinează riscurile specifice la

care este expus dezvoltatorul proiectului CE, măsurile de ameliorare aplicate și justificarea profilului de risc, având în vedere impactul net pozitiv al proiectului CE în comparație cu o alternativă caracterizată prin riscuri reduse. Riscurile eligibile evaluate de către Agenție includ, în special, riscurile aferente tehnologiilor noi de transport, riscurile legate de recuperarea parțială a costurilor și riscurile de dezvoltare.

(5) Oferirea stimulentei prevăzute de prezentul articol se bazează pe specificul riscurilor la care este supus dezvoltatorul proiectului CE, ținându-se cont de practicile existente și de recomandările emise în acest sens în cadrul Tratatului Comunității Energetice și în cadrul Uniunii Europene. Stimulentele pot include:

- a) măsuri specifice privind investițiile anticipate;
- b) măsuri privind recunoașterea costurilor suportate în mod eficient până la punerea în funcțiune a obiectului de infrastructură energetică vizat de proiectul CE;
- c) oferirea unei rentabilități suplimentare pentru capitalul investit în cadrul implementării proiectului CE;
- d) alte măsuri de stimulare, considerate de Agenție ca fiind necesare și adecvate.

Articolul 31⁷. Implementarea și monitorizarea proiectelor CE și a proiectelor IR

(1) Dezvoltatorul proiectului CE sau al proiectului IR elaborează un plan de implementare pentru proiectul respectiv, care să conțină și un calendar de implementare a acestuia, privind:

- a) studiile de fezabilitate și de proiectare, elaborate ținându-se cont inclusiv de considerațiile relevante privind adaptarea la schimbările climatice și de necesitatea respectării legislației de mediu și a principiului de a nu prejudicia mediul în mod semnificativ;
- b) construcția și punerea în funcțiune a obiectelor infrastructurii energetice;
- c) calendarul procesului de autorizare a proiectului CE sau IR prevăzut la art.31² alin.(7).

(2) Operatorii sistemelor de transport și operatorii sistemelor de distribuție cooperează în vederea facilitării implementării proiectelor CE sau proiectelor IR în zona lor de activitate.

(3) Organul central de specialitate în domeniul energiei monitorizează, la nivel național, progresele înregistrate în implementarea proiectelor CE și prezintă, anual, grupului corespunzător al Comunității Energetice un raport cu privire la progresele sau întârzierile în implementarea proiectelor CE, inclusiv întârzierile aferente procesului de autorizare, precum și, după caz, cauzele unor astfel de întârzieri.

(4) Până la data de 31 decembrie a fiecărui an care urmează anului includerii unui proiect CE sau proiect IR în lista proiectelor Comunității Energetice, dezvoltatorul proiectului CE sau al proiectului IR elaborează și prezintă organului central de specialitate în domeniul energiei și Agenției câte un raport cu privire la fiecare proiect care se încadrează în categoriile de infrastructuri energetice prevăzute în anexă. Raportul trebuie să conțină informații cu privire la:

- a) progresele înregistrate în proiectarea, construcția și punerea în funcțiune a obiectului de infrastructură energetică vizat de proiectul respectiv, în special cu privire la procesul de eliberare a actelor permise și procedura de consultări publice, cu privire la respectarea legislației de mediu, inclusiv a principiului de a nu prejudicia mediul în mod semnificativ, precum și cu privire la măsurile luate aferent adaptării la schimbările climatice;
- b) după caz, întârzierile în comparație cu calendarul procesului de autorizare a proiectului respectiv, cauzele acestora și alte dificultăți întâmpinate;
- c) după caz, propuneri de modificare a calendarului procesului de autorizare a proiectului CE sau IR, care să vizeze ajustarea termenelor.

(5) Până la data de 28 februarie a fiecărui an care urmează anului în care dezvoltatorul proiectului trebuie să prezinte raportul menționat la alin.(4), organul central de specialitate în domeniul energiei prezintă Secretariatului Comunității Energetice și grupului corespunzător raportul menționat la alin.(4), completat cu informații cu privire la progresele și, după caz, la întârzierile în implementarea proiectelor de pe lista Comunității Energetice, în ceea ce privește procesul de autorizare, precum și la cauzele unor astfel de întârzieri. Contribuția autorităților competente la elaborarea raportului se evidențiază în mod

distinct, iar raportul este redactat fără a modifica textul introdus de dezvoltatorii proiectului.

(6) În cazul în care obiectul de infrastructură energetică vizat de proiectul CE sau de proiectul IR nu este pus în funcțiune în termenul stabilit conform calendarului de implementare a proiectului respectiv din alte motive decât cele imperative, independente de voința dezvoltatorului proiectului respectiv, se aplică următoarele măsuri:

a) Agenția acționează în conformitate cu art.34 alin.(7) din [Legea nr.107/2016](#) cu privire la energia electrică sau în conformitate cu art.42 alin.(7) din [Legea nr.108/2016](#) cu privire la gazele naturale pentru a asigura realizarea investiției respective;

b) în cazul în care Agenția nu poate aplica măsurile prevăzute la lit.a) din prezentul alineat, dezvoltatorul proiectului CE sau al proiectului IR este obligat, în termen de 24 de luni de la data punerii în funcțiune stabilită în calendarul de implementare a proiectului respectiv, să aleagă o parte terță pentru a finanța sau construi integral sau parțial obiectul de infrastructură energetică vizat de proiectul CE sau de proiectul IR;

c) în cazul în care dezvoltatorul proiectului CE nu a ales o parte terță conform lit.b) din prezentul alineat, Agenția, în termen de două luni de la expirarea termenului stabilit pentru realizarea obligației respective, poate desemna o parte terță care să finanțeze sau să construiască obiectul de infrastructură energetică vizat de proiectul CE, iar dezvoltatorul proiectului CE este obligat să o accepte;

d) în cazul în care Agenția acționează conform prevederilor stabilite la lit.c) din prezentul alineat, operatorul de sistem în a cărei zonă de activitate se află investiția este obligat să prezinte operatorilor responsabili de implementare sau investitorilor ori părții terțe toate informațiile necesare pentru realizarea investiției respective, să racordeze obiectul nou de infrastructură energetică la rețeaua de transport sau de distribuție, după caz, și să depună toate eforturile pentru a facilita implementarea investiției, precum și exploatarea și întreținerea sigură, fiabilă și eficientă a obiectului de infrastructură energetică vizat de proiectul CE sau de proiectul IR.

(7) În cazul proiectelor care au fost excluse din lista proiectelor Comunității Energetice se pierd toate drepturile și obligațiile, stabilite pentru proiectele CE conform prevederilor prezentului capitol.

(8) Prin derogare de la alin.(7) din prezentul articol, în cazul unui proiect care a fost exclus din lista proiectelor Comunității Energetice, dar în raport cu care organul central de specialitate în domeniul energiei a confirmat acceptarea notificării privind inițierea procesului de autorizare a proiectului CE, conform art.31² alin.(5), se mențin drepturile și obligațiile, stabilite pentru proiectele CE conform prezentului capitol, cu excepția situației în care proiectul respectiv a fost exclus din cauza că includerea acestuia în lista proiectelor de interes comun ale Comunității Energetice s-a realizat în baza unor informații incorecte, care au reprezentat factorul determinant pentru includerea respectivă, sau în care proiectul respectiv nu corespunde acquis-ului Comunității Energetice.

Capitolul VIII

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 32. Dispoziții finale și tranzitorii

(1) Directorii Consiliului de administrație care au fost numiți până la intrarea în vigoare a prezentei legi exercită atribuțiile până la finalizarea mandatului.

(2) În termen de 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Guvernul și Agenția vor întreprinde acțiunile necesare pentru preluarea de către Agenție a activității de supraveghere energetică de stat. Pentru a asigura continuitate la desfășurarea activității de supraveghere energetică de stat, Agenția este în drept să angajeze prin transfer angajații Inspectoratului Energetic de Stat.

(3) Guvernul, în termen de 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi:

- va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în concordanță cu prezenta lege;
- va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;
- va aproba, în temeiul prezentei legi, actele normative care asigură funcționarea obiectelor energetice.

(4) Agenția, în termen de 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi:

- va aduce actele sale normative de reglementare în concordanță cu prezenta lege;

– va elabora, va aproba și va pune în aplicare actele normative de reglementare noi, prevăzute de prezenta lege.

(5) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă [Legea nr.1525/1998](#) cu privire la energetică (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr.50–51, art.366), cu modificările și completările ulterioare.

(6) PNIEC-ul indicat la art.7², vizând perioada 2025–2030, va fi elaborat și prezentat Secretariatului Comunității Energetice până la 30 iunie 2024, cu consultarea prealabilă a proiectului.

(7) Primul RNIEC indicat la art.7³ va fi elaborat și prezentat Secretariatului Comunității Energetice până la 15 martie 2025.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI   Andrian CANDU

Nr.174. Chișinău, 21 septembrie 2017.

Anexă.

**Categoriile de infrastructuri energetice dezvoltate
în cadrul proiectelor CE și proiectelor IR.
Criterii pentru evaluarea proiectelor**

Categoriile de infrastructuri energetice care urmează să fie dezvoltate în cadrul proiectelor CE și proiectelor IR sunt:

1. În sectorul electroenergetic:

a) liniile electrice aeriene de transport de tensiune înaltă și foarte înaltă, situate pe teritoriul Republicii Moldova sau care traversează frontiera de stat, dacă au fost concepute pentru o tensiune de cel puțin 220 kV, și liniile electrice de transport în cablu, subterane și submarine, dacă au fost concepute pentru o tensiune de minimum 150 kV. Potențialul proiect CE care vizează dezvoltarea categoriilor de infrastructuri energetice menționate în prezenta literă trebuie să ducă la majorarea capacității rețelei electrice de transport și/sau a capacității disponibile pentru fluxurile comerciale de energie electrică la frontiera de stat a Republicii Moldova cu una sau mai multe state părți ale Comunității Energetice, având drept efect majorarea capacității de transport transfrontaliere la frontiera de stat cu aceste state părți ale Comunității Energetice cu cel puțin 500 MW, în comparație cu situația în care infrastructura energetică respectivă nu ar fi pusă în funcțiune;

b) orice echipament sau instalație care se încadrează în categoria de infrastructuri energetice menționată la lit.a) și care permite transportul de energie electrică din surse regenerabile offshore de la siturile de producție offshore (infrastructură energetică pentru energia electrică din surse regenerabile offshore). Potențialul proiect CE care ține de stocarea energiei electrice trebuie să vizeze o capacitate instalată de cel puțin 225 MW și să ofere o capacitate de stocare care permite o producție anuală netă de energie electrică de 250 GWh/an;

c) instalațiile de stocare a energiei, individuale sau în formă agregată, utilizate pentru stocarea permanentă ori temporară a energiei în infrastructuri energetice situate la suprafață sau subterane ori în situri geologice, cu condiția să fie conectate direct la linii electrice de înaltă tensiune de transport sau de distribuție, concepute pentru o tensiune de cel puțin 110 kV;

d) orice echipament esențial sau instalație esențială pentru asigurarea funcționării în condiții de siguranță, securitate și eficiență a sistemelor menționate la lit.a)–c), inclusiv a sistemelor de protecție, monitorizare și control la toate nivelurile de tensiune și la stațiile electrice;

e) în ceea ce privește rețelele electrice inteligente: orice echipamente sau instalații, sisteme și componente digitale care integrează tehnologii informaționale și ale comunicațiilor, prin platforme digitale operaționale, sisteme de control și tehnologii bazate pe senzori, utilizate atât pentru transport, cât și pentru distribuția energiei electrice la tensiune medie și înaltă, care au ca scop asigurarea unei rețele de transport și de distribuție a energiei electrice mai eficiente și mai inteligente, creșterea capacității de

integrare a unor noi forme de producere, stocare și consum de energie și facilitarea unor noi modele de afaceri și structuri de piață. Potențialul proiect CE care vizează rețelele electrice inteligente trebuie să fie conceput pentru echipamente și instalații de înaltă tensiune și de tensiune medie și să implice fie doar operatorii sistemelor de transport, fie operatorii sistemelor de transport și operatorii sistemelor de distribuție, fie operatorii sistemelor de distribuție din Republica Moldova și cel puțin un alt stat parte a Comunității Energetice. Potențialul proiect CE poate implica numai operatorii sistemelor de distribuție, cu condiția că aceștia provin din Republica Moldova și din cel puțin un alt stat parte a Comunității Energetice și că interoperabilitatea dintre operatorii respectivi este asigurată. Potențialul proiect CE trebuie să îndeplinească cel puțin două dintre următoarele criterii:

- implică cel puțin 50 de mii de utilizatori de sistem, producători, consumatori sau prosumatori de energie electrică;
- captează o zonă de consum de cel puțin 300 GWh/an;
- cel puțin 20% din consumul de energie electrică aferent proiectului CE respectiv provin din resurse regenerabile variabile.

Nu este necesar ca potențialul proiect CE să implice o frontieră fizică comună.

2. În ceea ce privește rețelele inteligente de gaze, oricare dintre următoarele echipamente sau instalații, menite să permită și să faciliteze integrarea în rețeaua de gaze a unei game largi de gaze obținute cu emisii scăzute de carbon și, în special, a gazelor obținute din surse regenerabile, inclusiv biometanul sau hidrogenul: sistemele și componentele digitale, care integrează tehnologiile informaționale și ale comunicațiilor, sistemele de control și tehnologiile bazate pe senzori pentru a permite monitorizarea, contorizarea, controlul calității și gestionarea, în mod interactiv și inteligent, a producerii, a transportului, a distribuției, a stocării și a consumului de gaze în cadrul unei rețele de gaze, inclusiv echipamentele care să permită fluxuri în revers de la nivelul distribuției și până la nivelul transportului, inclusiv modernizările fizice aferente, dacă sunt indispensabile funcționării echipamentelor și instalațiilor în vederea integrării gazelor obținute cu emisii scăzute de carbon și, în special, a celor obținute din surse regenerabile.

3. În ceea ce privește hidrogenul:

a) conductele de transport pentru transportul de hidrogen, în special, la presiune înaltă, inclusiv infrastructura de gaze naturale reconfigurată, oferind acces mai multor utilizatori de sistem în mod transparent și nediscriminatoriu. Potențialul proiect CE care vizează transportul hidrogenului trebuie să permită transportul hidrogenului peste frontiera de stat a Republicii Moldova cu alte state părți ale Comunității Energetice sau să mărească capacitatea de transport transfrontalier al hidrogenului la frontiera de stat cu alte state părți ale Comunității Energetice cu cel puțin 10%, în comparație cu situația anterioară punerii în funcțiune a infrastructurii vizate de potențialul proiect CE, trebuie să demonstreze, în mod suficient, că este o parte esențială a unei rețele planificate de transport transfrontalier al hidrogenului și să ofere dovezi suficiente privind planurile existente și privind cooperarea cu statele vecine și cu operatorii de sistem;

b) instalațiile de stocare conectate la conductele de transport pentru transportul de hidrogen de înaltă presiune menționate la lit.a);

c) instalațiile de recepție, stocare și regazificare sau de decompresie pentru hidrogenul lichefiat ori pentru hidrogenul încorporat în alte substanțe chimice, având scopul de a injecta hidrogenul, dacă este cazul, în rețea. Potențialul proiect CE care vizează instalațiile de recepție a hidrogenului sau de stocare a hidrogenului trebuie să asigure aprovizionarea, directă sau indirectă, cel puțin a Republicii Moldova și a unui altui stat parte a Comunității Energetice;

d) orice echipament esențial sau instalație esențială pentru funcționarea securizată, eficientă și în condiții de siguranță a sistemului pe bază de hidrogen sau pentru asigurarea capacității bidirecționale, inclusiv stații de comprimare;

e) orice echipament sau instalație care permite utilizarea hidrogenului sau a combustibililor derivați din hidrogen în sectorul transporturilor.

Toate categoriile indicate la lit.a)–d) pot fi reconstruite și/sau reconfigurate din rețele de gaze naturale în rețele de hidrogen sau în o combinație a acestora.

4. În ceea ce privește instalațiile de electroliză:

1) electrolizoarele:

a) care au o capacitate de cel puțin 50 MW, furnizate de un singur electrolizor sau de un set de electrolizoare care formează un singur proiect coordonat și care, în cazul unui potențial proiect CE, aduc beneficii directe sau indirecte cel puțin Republicii Moldova și unui alt stat parte a Comunității Energetice;

b) a căror producție respectă cerința de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră pe durata ciclului de viață de 70% în raport cu combustibilul fosil de referință de 94 g echivalent CO₂/MJ. Emisiile de gaze cu efect de seră pe durata ciclului de viață trebuie să includă emisiile indirecte. Reducerile cuantificate ale emisiilor de gaze cu efect de seră pe durata ciclului de viață sunt verificate în conformitate cu prevederile [Legii nr.10/2016](#) privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile;

c) care au o funcție legată de rețea, în special în vederea flexibilității generale a sistemului și a eficienței generale a sistemului rețelelor de energie electrică și de hidrogen;

2) echipamentele aferente, inclusiv instalația de racordare la rețeaua de gaze.

5. În ceea ce privește dioxidul de carbon:

a) conductele specializate, diferite de rețeaua de conducte în amonte, utilizate pentru transportul de dioxid de carbon de la mai multe surse, în scopul stocării geologice definitive a dioxidului de carbon;

b) instalațiile fixe pentru lichefierea, stocarea tampon și convertizoare ale dioxidului de carbon, în vederea transportării ulterioare a acestuia prin conducte și în moduri de transport dedicate, precum sunt navele, șlepurile, camioanele și trenurile;

c) fără a aduce atingere interdicțiilor de stocare geologică a dioxidului de carbon, stabilite prin actele normative în vigoare, instalațiile de suprafață și de injectare, asociate cu infrastructura dintr-o formațiune geologică care este utilizată pentru stocarea geologică permanentă a dioxidului de carbon, în cazul în care acestea nu implică utilizarea dioxidului de carbon pentru recuperarea intensificată a hidrocarburilor și sunt necesare pentru a permite transportul și stocarea transfrontalieră a dioxidului de carbon;

d) orice echipamente sau instalații esențiale pentru funcționarea corespunzătoare, sigură și eficientă a sistemului de electroliză respectiv, inclusiv a sistemelor de protecție, monitorizare și control.

Republicată în temeiul art.VII al.(1), lit.b) al [Legii nr.281 din 05.10.2023](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr.426-429, art.732

Modificată prin legile Republicii Moldova:

- 1) [Legea nr.74 din 26.04.2018](#), Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr.235-244, art.368
- 2) [Legea nr.172 din 27.07.2018](#), Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr.321-332, art.529
- 3) [Legea nr.238 din 08.11.2018](#), Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr.441-447, art.709
- 4) [Legea nr.257 din 16.12.2020](#), Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2020, nr.353-357, art.288
- 5) [Legea nr.121 din 30.09.2021](#), Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2021, nr.239-248, art.282
- 6) [Legea nr.151 din 09.06.2022](#), Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr.208-216, art.377
- 7) [Legea nr.155 din 15.07.2022](#), Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr.246-250, art.474
- 8) [Legea nr.249 din 29.07.2022](#), Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr.251-256, art.511
- 9) [Legea nr.52 din 16.03.2023](#), Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr.97-99, art.150
- 10) [Legea nr.281 din 05.10.2023](#), Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr.426-429, art.732